

2016

Εργασία εξαμήνου με τίτλο:

Προσεγγίσεις Περί 'Pocket Park' ως Τμήμα Συνέχειας των Αστικών Χώρων Πρασίνου, με σκοπό την Ενίσχυση του Αστικού Περιβάλλοντος και του Κοινωνικό – Γεωγραφικού Γίνεσθαι

Περίπτωση Μελέτης : Τρίπολη - Αρκαδίας

Διδάσκοντες :

Δημήτρης Μπαλαμπανίδης
Λουκάς Τριάντης
Ιωάννης Πολύζος (Ομότιμος καθηγητής)
Σόνια Μαυρομάτη (Υποψήφια Διδάκτωρ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο Πρώτο

1. Εισαγωγή.....	2
1.1 Εννοιολογικοί προσδιορισμοί των όρων «Pocket Parks», «Βιώσιμος Πολεοδομικός Σχεδιασμός» και «Ελεύθεροι Χώροι».....	4
1.2 Η Σημασία των Ελεύθερων Χώρων στον Πολεοδομικό Σχεδιασμό.....	6
1.3 Κατηγοριοποίηση Αστικού Πρασίνου.....	8
1.4 Δίκτυα Πρασίνου (Greenways).....	10
1.5 Διεθνή Παραδείγματα.....	12
1.6 Η Σημασία των Pocket Parks στο Αστικό Περιβάλλον.....	14

Κεφάλαιο Δεύτερο

A.) Ανάλυση

2. Γνωριμία με την Πόλη της Τρίπολης	
a) Γεωγραφικός και Γεωφυσικός Προσδιορισμός.....	16
b) Δημογραφικά, Οικονομικά & Οικιστικά Χαρακτηριστικά.....	18
c) Ενδεικτική Απεικόνιση Πολιτιστικού Στοιχείου.....	22

B.) Διερευνήσεις & Προτάσεις

2.1 Απεικόνιση Υπάρχοντος Αστικού Πρασίνου.....	24
2.2 Απεικόνιση Εν δυνάμει rocket parks – Περιοχής Μελέτης.....	28

Κεφάλαιο Τρίτο

3. Σύνδεση Αστικού πρασίνου και Πολιτισμικών οντοτήτων (κοινωνικό – οικονομικές προοπτικές).....	21
3.1 Εν δυνάμει Κατηγοριοποίηση Pocket Parks	34
Συμπεράσματα.....	34
Βιβλιογραφία.....	36

1. Εισαγωγή

Η Παρούσα εξαμηνιαία εργασία με τίτλο « Προσεγγίσεις Περί ‘Pocket Park’ ως Τμήμα Συνέχειας των Αστικών Χώρων Πρασίνου με σκοπό την Ενίσχυση του Αστικού Περιβάλλοντος και του Κοινωνικό – Γεωγραφικού Γίνεσθαι, θα υλοποιηθεί στα πλαίσια ολοκλήρωσης των υποχρεώσεων του μαθήματος ‘Περιβαλλοντικές Συνιστώσες του Σχεδιασμού και τις Οικιστικής Ανάπτυξης’, στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών ‘Αρχιτεκτονική και Σχεδιασμός του Χώρου’, κατεύθυνσης Β ‘Πολεοδομία – Χωροταξία’ του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

Το κεντρικό στίγμα που έδωσε το έναυσμα για την συγγραφή της εξαμηνιαίας εργασίας αυτής, είναι η διερεύνηση ζητημάτων που απαρτίζουν το αστικό χώρο σε συνάρτηση με το αστικό περιβάλλον. Στα πλαίσια της εργασίας ταύτης επικεντρώνεται το ενδιαφέρον στα rocket parks, που λειτουργούν αλληλένδετα με το αστικό πράσινο με προσανατολισμό, την προσπάθεια αποτύπωσης της συνεισφοράς τους στη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος. Ταυτόχρονα εξετάζεται το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός πράσινου δικτύου λαμβάνοντας υπόψη την σύνδεση των εν δυνάμει rocket parks με τους χώρους αστικού πρασίνου της πόλης. Πιο ειδικά, η δημιουργία μικρών οικοσυστημάτων τμηματικά αλλά και συσχετιζόμενα μέσω συνδέσεων μέσα στην πόλη, πέρα από τα περιβαλλοντικά οφέλη που ενδείκνυται να προσφέρουν τόσο στον αστικό ιστό (π.χ μικροκλίμα της πόλης) όσο και στο περιβάλλον, μπορούν να συμβάλουν και στην προσέλκυση επισκεπτών. Το γεγονός αυτό, συμβάλει στην παράλληλη ενίσχυση της τοπικής οικονομίας. Επιπλέον, εντός των συνθέσεων αυτών θα μπορούσαν να δημιουργηθούν πολιτιστικά και εκπαιδευτικά δρώμενα λαμβάνοντας υπόψη τους πολίτες όπου κατ’ επέκταση να συμβάλουν στην προσπάθεια κοινωνικής αναβάθμισης των πόλεων. Με λίγα λόγια οποιαδήποτε προσπάθεια ανάπλασης του αστικού περιβάλλοντος δεν θα πρέπει να συνδέεται αποκλειστικά και μόνο **‘για τους πολίτες’** αλλά να λαμβάνει χώρα **‘με τους πολίτες’**.

Σαφώς, εκτός από τις εν δυνάμει προοπτικές που εξευρίσκονται στην γραμμική διαμόρφωση της έρευνας αυτής, προκύπτουν προκλήσεις που επικεντρώνονται σε δύο διαστάσεις. Η πρώτη διάσταση έχει να κάνει με προβλήματα που σχετίζονται με την εύρεση των κατάλληλων χώρων για τη δημιουργία rocket parks, το σχεδιασμό και την σύνδεση τους με το αστικό πράσινο της πόλης. Από την άλλη πλευρά η δεύτερη διάσταση αναλώνεται σχετικά με την διαφύλαξη και την εύρυθμη λειτουργία των πολιτιστικών και φυσικών αυτών μορφωμάτων, ώστε να αποδίδουν κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά.

Ο συγκεκρισμός του τουριστικού στοιχείου με το αστικό πράσινο υπό την γενική ομπρέλα του περιβάλλοντος, έχει πολλές πτυχές τόσο αντιθέσεων όσο και συσχετίσεων. Η εισφορά του τουριστικού στοιχείου, ενδείκνυται να λειτουργήσει ως ένας αύλος μηχανισμός δημιουργίας επιβλαβών αλλά και επωφελομένων μακροπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα, προτάσεων στο βωμό της οικονομικής ανάπτυξης. Η αρνητικότητα που ενδέχεται να προκύψει περιορίζεται σε ένα πλήγμα περιβαλλοντικών διαστάσεων μέσω της σχετιζόμενης ρύπανσης προς όφελος του κέρδους. Ένα τέτοιο γεγονός θα είχε ζημιόγones συνέπειες στα μικρό οικοσυστήματα της πόλης και κατ’ επέκταση στις ανθρώπινες κοινωνίες. Επομένως, γίνεται κατανοητό, ότι η ισορροπία μεταξύ των επιβλαβών και των επωφελομένων αστικών περιβαλλοντικά παρεμβάσεων στον ιστό της πόλης, θεωρείται κυρίαρχο ζητούμενο και επιτακτική ανάγκη. Ωστε να μην προσπελαστεί η κόκκινη γραμμή που θα μπορούσε εύλογα να υποσκελίσει κάθε προσπάθεια αιεφόρου ανάπτυξης και εξευγενισμού.

Εγκυκλοπαιδικά, κατά την διάρκεια ανάπτυξης των Ελληνικών πόλεων δεν δόθηκαν περιθώρια δημιουργίας κατάλληλων χώρων πρασίνου σε συνάρτηση τόσο με την πολεοδομική πυκνότητα όσο και με την

πληθυσμιακή. Η οικιστική ανάπτυξη πραγματοποιήθηκε με άναρχο τρόπο δίχως σωστού πολεοδομικά σχεδιασμού με σκοπό το οικονομικό κέρδος. Επομένως, η άναρχη χωρίς προγραμματισμό δόμηση διαμόρφωσε την σημερινή εικόνα της πλειοψηφίας των Ελληνικών πόλεων, όπου η έκταση των ανοικτών και πράσινων χώρων, έχουν πολύ μικρή κλίμακα παρουσίας στον αστικό ιστό. Έτσι, η υφιστάμενη κατάσταση είναι πραγματικά αποπνικτική καθότι το φυσικό στοιχείο αποτυπώνεται ελάχιστα στο χώρο. Είναι γνωστό ότι όσο περισσότερους κατοίκους έχει μια πόλη τόσο αυξάνονται και οι απαιτήσεις της σε πράσινο. Η αναλογία πράσινου και πληθυσμιακής πυκνότητας αποτελούν δύο πρωταρχικά στοιχεία, που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Εκτός, από τον σχεδιασμό και την δημιουργία των χώρων πρασίνου, λαμβάνοντας υπόψη μία σειρά από παράγοντες όπως ο πληθυσμός, το κτιριακό απόθεμα κ.ο.κ., κρίνεται αναγκαίο να υπάρξει οριοθέτηση κατάλληλης έκτασης και κατανομής στο χώρο, ώστε να δημιουργηθούν οι συνθήκες απόλυτης αξιοποίησης των δυνατοτήτων που προσφέρουν στην εξυγίανση του αστικού περιβάλλοντος.

Εν έτη 2008 η Ελλάδα εισέρχεται και επίσημα σε περιβάλλον οικονομικής κρίσης. Το κράτος αδυνατεί να ανταπεξέλθει στις διεθνείς και εγχώριες υποχρεώσεις του, με συνέπεια να εισέλθει σε οικονομικές συμφωνίες που στο σύνολο τους δεν έχουν βιώσιμο χαρακτήρα. Το γεγονός αυτό, έχει επηρεάσει αρνητικά τις Ελληνικές πόλεις και τους περισσότερους πολίτες που πλέον είναι παγιδευμένοι στο φαύλο κύκλο του χρέους και της επιβίωσης. Εναλλακτικοί τρόποι για την αντιμετώπιση του ζητήματος σπάνια εφαρμόζονται και λαμβάνονται υπόψη. Το πρότυπο που κυριαρχεί είναι ο διεθνής οικονομικός δανεισμός για την εισαγωγή χρήματος στα ταμεία του Ελληνικού κράτους με ταυτόχρονη αύξηση του δημόσιου χρέους. Επομένως, οι βιώσιμες περιβαλλοντικά αλλά και οικονομικά αναπτυξιακές επιλογές θα πρέπει να τίθενται στο τραπέζι έναντι άλλων. Για παράδειγμα η επιλογή σύνδεσης του αστικού και περιαστικού πράσινου (μέσω πράσινων διαδρομών) με πολιτιστικά και κοινωνικά δρώμενα, όπως θα εξεταστεί στις επόμενες σελίδες έχει μη αμελητέες οικονομικές και κοινωνικές προοπτικές.

Ο χωρικός προσδιορισμός για την μελέτη περίπτωσης όλων των προαναφερθέντων στοιχείων εστιάζεται στην Τρίπολη Αρκαδίας, και πιο συγκεκριμένα στο κομμάτι του Κέντρου της Πόλης. Πιο ειδικά, από την μία πλευρά αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα σύγχρονης Ελληνικής πόλης, όπου κυριαρχεί η υπέρ συγκέντρωση πληθυσμού, η απρογραμμάτιστη και άναρχη δόμηση, οι πυκνοδομημένες περιοχές της κ.ο.κ., Από την άλλη πλευρά διαθέτει ένα σύνολο αναξιοποίητων εκτάσεων που θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ενίσχυση των υφιστάμενων χώρων πρασίνου, στην βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και του κοινωνικού γεωγραφικού γίνεσθαι της περιοχής.

Εν κατακλείδι, τα διάφορα ενδεικτικά ζητήματα που αναφέρθηκαν στις προηγούμενες παραγράφους θα επεξεργαστούν και αναλυθούν. Στα πλαίσια ανασυγκρότησης και επανατοποθέτησης των παραπάνω κατακερματισμένων δεδομένων σύμφωνα με μια νοητή γραμμή αρχή και τέλους, δημιουργούνται προβληματισμοί με βάση τους οποίους θα λάβει χώρα και η ανάλογη μεθοδολογική διαδρομή, για την περάτωση της εργασίας. Οι βασικοί προβληματισμοί σχετίζονται με ερωτήματα όπως, ***Ποια η σημασία τόσο των Rocket Parks όσο και των χώρων πρασίνου στον αστικό περιβάλλον; Ποιά η σχέση σύνδεσης Πολιτιστικού παράγοντα με το αστικό πράσινο ; Πως θα μπορούσε ο τουριστικός παράγοντας να συμβάλει στην ενίσχυση του κοινωνικό γεωγραφικού γίνεσθαι σε συνάρτηση με όλα τα παραπάνω;*** Ταυτόχρονα, θα μελετηθεί σε ποιό βαθμό η εικαζόμενη αστική περιβαλλοντική ανάπλαση λειτουργεί ως κύτταρο σύγχρονου πολιτισμού και αναζωογόνησης των θυλάκων που τη περιβάλλει. Επίσης, θα τονιστούν σε γενικές γραμμές τόσο οι εν δυνάμει προκλήσεις όσο και οι προοπτικές.

Για την επιτυχή επίτευξη των παραπάνω στόχων είναι αναγκαίο κακό να χρησιμοποιηθούν τόσο πρωτογενή όσο και δευτερογενή δεδομένα. Ταυτόχρονα, είναι απαραίτητο να διατεθεί και ένα ανάλογο

χαρτογραφικό υπόβαθρο εκτός αυτού που θα δημιουργηθεί αυτεξούσιο. Επίσης, θα ληφθούν υπόψη Στατιστικά στοιχεία από διάφορους οργανισμούς όπως την ΕΛ.ΣΤΑΤ και την Eurostat, Ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία, καθώς και έρευνα πεδίου. Κλείνοντας, θα υπάρξουν συμπεράσματα που θα ερμηνευτούν. Για την επιτυχή ολοκλήρωση της εργασίας αυτής ελήφθησαν υπόψη οι θεματικές ενότητες του μαθήματος κατά την διάρκεια του εξαμήνου.

1.1 Εννοιολογικοί προσδιορισμοί των όρων «Pocket Parks», «Βιώσιμος Πολεοδομικός Σχεδιασμός» και «Ελεύθεροι Χώροι»

Pocket Parks

Τα Pocket Parks ή Vest Pocket Parks ή αλλιώς Mini Park αποτελούν χώρους πρασίνου μικρής κλίμακας εντός του αστικού ιστού. Είναι ελεύθεροι χώροι που στις περισσότερες των περιπτώσεων οφείλουν την δημιουργία τους σε χώρους κενής φύσεως και ακανόνιστης γεωμετρίας. Η προέλευση τους δεν αναλώνεται μόνο στον ιδιωτικό τομέα αλλά και στο δημόσιο. Εγκυκλοπαιδικά, τα λεγόμενα ‘πάρκα τσέπης’ πρωτοεμφανίστηκαν στην Αγγλία και συγκεκριμένα στο *Northamptonshire* στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Αποτελούν πάρκα γειτονιάς που δημιουργούνται σε κενά και ακανόνιστης μορφής οικοπέδα εντός του πολεοδομικού ιστού. Σε αντίθεση με την Ευρωπαϊκή Ήπειρο, τα ‘παρκα τσέπης’ έχουν δυναμική παρουσία σε αρκετές πολιτείες στην Βόρεια Αμερική. Λειτουργούν ως μικρής κλίμακας ελεύθεροι χώροι αστικού πρασίνου στον αστικό χώρο με ενδιαφέροντες ωφέλειες, τόσο για το αστικό περιβάλλον όσο και για τον ίδιο τον άνθρωπο. Εμπειρικά, στις περισσότερες περιπτώσεις γίνεται κατανοητό ότι η ύπαρξη αυτών των πάρκων δεν προβλεπόταν από τον αρχικό πολεοδομικό σχεδιασμό. Επομένως, σχηματίζονται ευκαιριακά σε διάφορες πολεοδομικές ενότητες του αστικού ιστού, χωρίς ουδεμία σύνδεση τόσο μεταξύ τους όσο και με το αστικό και περιαστικό πράσινο.

Βιώσιμος Πολεοδομικός Σχεδιασμός

Στις μέρες που διανύουμε η βιώσιμη ανάπτυξη προβαίνει ουσιαστικά στο προσκήνιο, καθότι το επιβάλλει η σύγχρονη εποχή και οι ανάγκες που την διέπουν. Πρωτού πραγματοποιηθεί μία πρώτη φύσεως εμβάθυνση στο βιώσιμο πολεοδομικό σχεδιασμό, σκόπιμο είναι να προσδιοριστεί εν συντομία η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης. Η ανάπτυξη με βιώσιμο περιεχόμενο έλαβε χώρα εννοιολογικά για πρώτη φορά (σε επίσημο επίπεδο) στα δρώμενα της ανθρώπινης ιστορίας, στην διεθνή έκθεση Brundtland το 1987. Η συγκεκριμένη έκθεση οργανώθηκε και υποστηρίχθηκε με όλα τα διαθέσιμα μέσα της εποχής, στα πλαίσια της παγκόσμιας επιτροπής για το περιβάλλον που είχε τίτλο ‘ το κοινό μας μέλλον ’. Εξετάζοντας τα πεπραγμένα της έκθεσης αυτής, διαθέτουμε ένα σύντομο ορισμό της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Πιο ειδικά, Βιώσιμη ορίζεται η ανάπτυξη όπου μέσα από την οποία καλύπτονται οι ανάγκες του παρόντος χωρίς, να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύπτουν τις δικές τους ανάγκες. Επομένως γίνεται φανερό ότι η εκμετάλλευση των φυσικών και όχι μόνο πόρων θα πρέπει να λαμβάνει χώρα υπό ένα πλαίσιο ορθής εκμετάλλευσης, όπου δεν θα πρέπει να παραλείπεται και η φέρουσα ικανότητα των οισυστημάτων. Επιπλέον, στην συγκεκριμένη έκθεση τέθηκαν τα θεμέλια σε ό,τι αφορά την σωστή και δίκαιη κατανομή των πόρων που παρέχει η φύση για χρήση, μεταξύ των εθνών σε παγκόσμια κλίμακα. Επίσης, μέσω ειδικών επιστημονικών και ερευνητικών εκθέσεων διατυπώθηκε ότι τα περιβαλλοντικά προβλήματα που συμβαίνουν στον κόσμο, είναι απόρροια της φτώχειας

που επικρατεί σε χώρες του λεγόμενου Νότου, σε συνάρτηση με τη μη βιώσιμου χαρακτήρα που διέπει την διαδικασία παραγωγής σε χώρες του Βορρά. Ταυτόχρονα, οι καταναλωτικές συνήθειες των αναπτυσσόμενων και αναπτυγμένων χωρών, σε συγκερασμό με την ελλιπή περιβαλλοντική συνείδηση εντείνουν το πρόβλημα. Άρα, παρατηρώντας την υφιστάμενη κατάσταση του σύγχρονου κόσμου, είναι αναγκαίο να δημιουργηθεί ένα σύνολο πολιτικών και στρατηγικών. Προκειμένου να συγκεραστεί η προστασία του περιβάλλοντος με τις αναπτυξιακές πολιτικές των σημερινών ανθρώπινων κοινωνιών. Εν κατακλείδι, η βιώσιμη ανάπτυξη είναι συνάρτηση δύο σημαντικών παραγόντων. Ο πρώτος παράγοντας στην προκείμενη περίπτωση είναι η οικονομική ευημερία, με ό,τι συνεπάγεται αυτό στην κοινωνία και την οικονομία. Από την άλλη περίπτωση, ο δεύτερος παράγοντας είναι η διατήρηση της φυσικής υπόστασης μίας περιοχής. Όταν λαμβάνει χώρα τόσο ο παράγοντας της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, ενώ ταυτόχρονα διατηρείται/ενισχύεται το εκάστοτε οικοσύστημα της περιοχής, με αναλογία που δεν υπονομεύει κάποιο παράγοντα τότε έχουμε βιώσιμη ανάπτυξη.

Ο βιώσιμος πολεοδομικός σχεδιασμός έχει σημείο αναφοράς το αστικό περιβάλλον. Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότεροι επιστήμονες του σχεδιασμού του χώρου, ασχολούνται με ζητήματα που αφορούν τον βιώσιμο χαρακτήρα των πόλεων. Γνωρίζουμε ότι ο βιώσιμος σχεδιασμός απαρτίζεται από τρεις βασικές συνιστώσες που αποτελούν και το λόγο υπάρξης του. Οι συνιστώσες αυτές είναι οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές. Οι αρχές που διέπουν την βιώσιμη ανάπτυξη εφαρμόζονται στον πολεοδομικό σχεδιασμό με στόχο την δραστική μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προέρχονται από τον αστικό ιστό, την διατήρηση των φυσικών πόρων και την οθή διαχείριση των απορριμάτων. Οι χρήσεις γής των πόλεων θα πρέπει να συνδιαστούν με τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρχουν οφέλη κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά. Δηλαδή, μία μίξη των χρήσεων γης πρόκειται για μια επιλογή που περιλαμβάνει το κατάλληλο συνδυασμό διαφόρων χρήσεων γης, όπως για παράδειγμα κατοικία με εμπόριο ή ψυχαγωγικά και πολιτιστικά κέντρα ή κατοικία και χώροι πρασίνου, στην ίδια γειτονιά με στόχο την βελτίωση της προσπελασιμότητας της από τους κατοίκους. Η σωστή χωροθέτηση των υποδομών και άλλων υπηρεσιών, συμβάλει στην μέγιστη αποδοτικότητα των πόλεων για τους κατοίκους της. Συγκεντρωτικά, ο βιώσιμος πολεοδομικός σχεδιασμός έχει αρκετές διαστάσεις, που θα πρέπει να επικεντρώνονται γύρω από το τρίπτυχο 'Οικονομία – Κοινωνία – Περιβάλλον', μέσω κατάλληλων συνδιασμών για να έχουν αποτελεσματικό χαρακτήρα. Επιγραμματικά, μια διάσταση του βιώσιμου πολεοδομικού σχεδιασμού είναι αυτή της αστικής κινητικότητας. Σήμερα, στις περισσότερες Ελληνικές πόλεις, η χρήση του αυτοκινήτου έχει λάβει εγκληματικές διαστάσεις με συνέπεια την ρύπανση της ατμόσφαιρας, την ηχορύπανση και την αύξηση των αερίων που συντελούν στην δημιουργία του φαινομένου του θερμοκηπίου. Με λίγα λόγια είναι αναγκαίο οι δημόσιες μεταφορές να έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην αστική βιώσιμη κινητικότητα. Θα πρέπει να εκσυγχρονιστούν και να επανασχεδιαστούν, προκειμένου να ικανοποιούνται οι ανάγκες των περισσότερων πολιτών κ.ο.κ. Μια άλλη διάσταση του βιώσιμου πολεοδομικού σχεδιασμού είναι η σωστή διαχείριση των χρήσεων γης. Με αυτό το τρόπο βελτιώνεται η ποιότητα ζωής των πολιτών με διάφορους τρόπους. Τα πάρκα γειτονιάς, τα αστικά πάρκα, η ψυχαγωγία, το εμπόριο, οι υπηρεσίες, οι κατοικίες κ.ο.κ θα πρέπει να συνδιαστούν με τέτοιο τρόπο ώστε να αποδίδουν οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά. Η μείωση του αστικού αποτυπώματος είναι μια πρόκληση της βιώσιμης ανάπτυξης. Στην διάσταση αυτή γίνεται προσπάθεια για προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος. Για να γίνει αυτό υπαρκτό θα πρέπει να ληφθούν υπόψη ένα σύνολο δράσεων. Για παράδειγμα, η δημιουργία χώρων πρασίνου, η συμμόρφωση των βιομηχανικών και βιοτεχνικών περιοχών με τα κριτήρια που έχουν οριστεί για την προστασία του περιβάλλοντος, η ορθολογική χρήση των φυσικών μη ανανεώσιμων πόρων, η σωστή διαχείριση των αστικών απορριμμάτων, η περιβαλλοντική εκπαίδευση κ.ο.κ είναι μερικές από τις δράσεις. Στην περιβαλλοντική συνιστώσα βέβαια του πολεοδομικού σχεδιασμού δεν θα πρέπει να παραλείπεται ο κτιριακός σχεδιασμός με σκοπό την μείωση της ηλεκτρικής ενέργειας, μέσω καλύτερων κτιριακών κατασκευών. Συνεπώς, η έννοια του βιώσιμου πολεοδομικού σχεδιασμού έχει διάφορες διαστάσεις και συνιστώσες, που δεν

είναι εφικτό να αποτυπωθούν και να αναλυθούν όλες στα πλαίσια αυτής της εργασίας. Στις επόμενες σελίδες θα εξετασθεί και θα ερμηνευτεί η διάσταση του αστικού πρασίνου και η συμβολή της στη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος.

Ελεύθεροι Χώροι - Χώροι Πρασίνου

Οι ελεύθεροι χώροι της πόλης θεωρούνται οι αδόμητες εκτάσεις, οι δρόμοι, οι πεζόδρομοι, οι πλατείες, οι παιδικές χαρές, οι ακτές, οι ανοιχτοί αρχαιολογικοί χώροι, τα πάρκα ή άλση, οι κήποι, οι ανοιχτές και χωρίς κτίρια αθλητικές εγκαταστάσεις. Οι ελεύθεροι χώροι έχουν ένα σύνολο θετικών επιδράσεων τόσο για την κοινωνία, το περιβάλλον όσο και για την οικονομία. Πιο ειδικά το βασικότερο πλεονέκτημα αυτών των χώρων είναι ότι συμβάλλουν στην ασφάλεια. Και αυτό γιατί, περιβαλλοντικά μπορούν να συμβάλλουν για παράδειγμα, στην πρόληψη πλημμυρών. Σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης μπορούν να γίνουν χώροι συγκέντρωσης των κατοίκων όπως σε περιπτώσεις σεισμών και φωτιάς. Ταυτόχρονα, οι ελεύθεροι χώροι ενδείκνυται να βελτιώσουν την εικόνα του αστικού τοπίου όχι μόνο υπό το πρίσμα του πολεοδομικού σχεδιασμού αλλά και του κοινωνικού. Πιο ειδικά, συμβάλλουν στην ψυχική υγεία των κατοίκων με ποικιλόμορφους τρόπους. Για παράδειγμα ένα καλαίσθητο τοπίο προκαλεί ευχάριστη διάθεση και βελτιώνει την ψυχική υγεία των ανθρώπων. Ακόμη, είναι χώροι αναψυχής, άθλησης και κοινωνικής αναστροφής. Επίσης διευκολύνουν την κυκλοφορία του αέρα μειώνοντας την πιθανότητα δημιουργίας νέφους από τα οχήματα και τις διάφορες ανθρώπινες δραστηριότητες. Επιπλέον, αν περιλαμβάνουν 'πράσινο' απορροφούν το διοξείδιο του άνθρακα (που είναι αέριο του θερμοκηπίου) και παράγουν οξυγόνο, βελτιώνοντας έτσι το ατμοσφαιρικό περιβάλλον μέσα στο οποίο ζουν και δραστηριοποιούνται οι άνθρωποι. Επιπροσθέτως, βελτιώνουν το αστικό περιβάλλον και συμβάλλουν στην εξυγίανση του. Κλείνοντας, σύμφωνα με στοιχεία του ΟΑΣΠ οι ελεύθεροι χώροι διακρίνονται σε α) αστικούς κοινόχρηστους χώρους, β) ιδιωτικούς ελεύθεροι χώροι, γ) αστικοί χώροι ειδικών ρυθμίσεων και δ) μεγάλοι φυσικοί σχηματισμοί μέσα ή γύρω από την πόλη. Πιο ειδικά οι αστικοί και κοινόχρηστοι χώροι είναι οι δρόμοι και πεζόδρομοι, οι πλατείες, οι κήποι τα πάρκα, τα rocket parks, και τα άλση. Επίσης, οι ιδιωτικοί ελεύθεροι χώροι περιλαμβάνουν αυλές, ιδιωτικούς κήπους, ακάλυπτους, πρασιές, στοές και αδόμητα οικόπεδα. Επιπλέον, οι αστικοί χώροι ειδικών ρυθμίσεων περιλαμβάνουν τους αρχαιολογικούς χώρους και τα στρατόπεδα. Τέλος, οι μεγάλοι φυσικοί σχηματισμοί μέσα ή γύρω στη πόλη περιλαμβάνουν το περιαστικό πράσινο, τα ρέματα, ποτάμια και λίμνες καθώς επίσης και παραλίες και τον αιγιαλό.

1.2 Η σημασία των Ελεύθερων χώρων στον Πολεοδομικό σχεδιασμό

Οι Ελεύθεροι χώροι διακρίνονται για την πολύ – λειτουργικότητα τους στον αστικό ιστό. Η φύση της φυσιογνωμίας που τους διέπει, τους επιτρέπει να διαδραματίζουν πολλούς ρόλους εντός των πόλεων. Ενδεικτικά, συμβάλλουν στην ενίσχυση του στοιχείου της ασφάλειας των πόλεων, στην βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, βοηθούν στα πολιτιστικά και κοινωνικά δρώμενα κ.ο.κ.

Το στοιχείο της ασφάλειας έχει άμεση σχέση με τις φυσικές καταστροφές αλλά δεν αναλώνεται μόνο σε αυτές. Εξετάζοντας τις φυσικές καταστροφές, μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες τις προβλέψιμες και τις μη προβλέψιμες. Στις προβλέψιμες με ελάχιστη πιθανότητα σφάλματος εντάσσονται οι πλημμύρες και οι πυρκαγιές. Και αυτό γιατί, είναι προβλεπόμενο αν θα υπάρξει πλημμύρα ή φωτιά σε μία περιοχή γνωρίζοντας

πιθανές παραμέτρους που ευνοούν τα φαινόμενα αυτά. Όπως το υδρογραφικό δίκτυο, η έλλειψη έργων υποδομής, οι καιρικές συνθήκες, οι χρήσεις γης, η δόμηση κ.ο.κ. Από την άλλη πλευρά στις μη προβλέψιμες εντάσσονται οι σεισμοί.

Για την θωράκιση των πόλεων από τις φυσικές καταστροφές πρέπει να ληφθεί υπόψη ο τρόπος με τον οποίο είναι σχεδιασμένες οι πόλεις και τον βαθμό που εφαρμόζουν τις υπηρεσίες πολιτικής προστασίας. Ο πολεοδομικός σχεδιασμός είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τον τρόπο που αντιδρούν οι πόλεις σε περίπτωση φυσικού κινδύνου. Και σχετίζεται τόσο με την πρόληψη όσο και με την έγκαιρη αντιμετώπιση δίχως να θέτονται σε κίνδυνο οι κοινωνικές δομές και οι ζωές των κατοίκων. Οι επιστήμονες πολεοδόμοι πρέπει να χρησιμοποιούν τα εργαλεία της πολεοδομίας σχεδιάζοντας ή και βελτιώνοντας πόλεις που πάσχουν στο τομέα αυτό. Κλειδί για τον επιτυχή πολεοδομικό σχεδιασμό στην κατεύθυνση των φυσικών καταστροφών (Natural disaster) είναι η γνώση των γεωφυσικών και γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών της υποψήφιας περιοχής. Φυσικά ο σχεδιασμός πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τις κρατικές υπηρεσίες προστασίας του πολίτη και το κτιριακό κανονισμό. Δεν θα πρέπει να παραλείπεται και ο τρόπος με τον οποίο δομείται το κοινωνικό και οικονομικό στοιχείο επίσης.

Τα τεχνικά χαρακτηριστικά των πόλεων αποτελούν σπουδαίο παράγοντα για την αντιμετώπιση και πρόληψη των φυσικών καταστροφών. Τέτοια είναι τα κτίρια, η πολεοδομική οργάνωση, τα έργα υποδομής, οι πλατείες, οι ανοικτοί χώροι, οι αθλητικές εγκαταστάσεις κ.ο.κ που υπάρχουν σε μία πόλη. Οι Ελεύθεροι χώροι έχουν ένα σύνολο θετικών επιδράσεων τόσο για την κοινωνία όσο και για την οικονομία. Οι χώροι αυτοί λαμβάνουν χώρα σε μια περιοχή μπορούν να παίξουν καθοριστικό ρόλο στην ασφάλεια των πολιτών σε περίπτωση μίας φυσικής καταστροφής. Πιο ειδικά, εξετάζοντας την περίπτωση ενός σεισμικού φαινομένου διαπιστώνεται πώς οι πολίτες λειτουργώντας αυθόρμητα εγκαταλείπουν τους χώρους κατοικίας, εργασίας ή και χαλάρωσης (καφετέριες, εστιατόρια κ.ο.κ.) και αναζητούν ανοικτούς ελεύθερους χώρους για να καταφύγουν. Έτσι, παρατηρείται, το γεγονός ότι οι ανοιχτοί- ελεύθεροι χώροι στη πόλη ενισχύουν το στοιχείο της ασφάλειας καθώς σε περίπτωση φυσικής και ανθρωπογενούς καταστροφής ικανοποιούν ανάγκες όπως προστασία, παροχή βοήθειας ακόμα και μακροχρόνιας παραμονής. Βασική προϋπόθεση είναι να συσχετίζονται άμεσα με την πληθυσμιακή πυκνότητα και την δόμηση μιας πόλης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο Δήμος Εξαρχείων στην Αττική. Όπου οι ελεύθεροι χώροι δεν επαρκούν με βάση την πυκνοκατοίκηση και την πυκνοδόμηση που επικρατεί. Στοχεύοντας επομένως στην σημασία που έχουν οι χώροι αυτοί για τους κατοίκους σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης παρατηρείται η διάκρισή τους σε χώρους καταφυγής, χώρους παροχής βοήθειας και χώρους καταυλισμού. Οι χώροι καταφυγής είναι κατάλληλοι για την συγκέντρωση και παραμονή του πληθυσμού σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης για να μην υπάρξουν τραυματισμοί κ.α. Από την άλλη πλευρά οι χώροι παροχής βοήθειας, είναι χρήσιμοι καθώς σε περίπτωση που δεν επαρκεί ο χώρος σε εγκαταστάσεις υγείας όπως τα νοσοκομεία, μπορούν να καλύψουν ένα μέρος της παροχής πρώτων βοηθειών στους τραυματίες. Οι χώροι καταυλισμού είναι ειδικά σχεδιασμένοι χώροι οι οποίοι μπορούν να φιλοξενήσουν τους πληγέντες μίας φυσικής καταστροφής όπως ο σεισμός, που οι κατοικίες τους έχουν πάθει σοβαρές ζημιές, μέχρι να βρεθεί μία λύση από την πολιτεία. Επομένως, διαπιστώνονται ότι οι ελεύθεροι χώροι διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο στην ασφάλεια των πολιτών, καθώς χάρη σε αυτούς μπορεί να μετριαστεί μία ενδεχόμενη καταστροφή και μέσω αυτών να γίνει η κάλυψη αναγκών έκτακτης προστασίας, ενημέρωσης και παροχής βοήθειας όπως, είδη πρώτης ανάγκης στον πληθυσμό. Επιπροσθέτως, για την δημιουργία των χώρων καταφυγής χρειάζονται οι ελεύθεροι ανοικτοί χώροι που λαμβάνουν χώρα μέσα στη πόλη όπως έχει τονιστεί και σε προηγούμενες παραγράφους. Δίνοντας έμφαση σε περιοχές με μεγάλη πληθυσμιακή πυκνότητα καθώς έχουν μεγαλύτερες απαιτήσεις για τη διαμόρφωση τέτοιων χώρων από περιοχές με μικρότερη πληθυσμιακή πυκνότητα και λιγότερη συγκέντρωση οικονομικών δραστηριοτήτων. Από την άλλη πλευρά, οι χώροι παροχής βοήθειας είναι αρκετά σημαντική τόσο για το έργο που μπορούν να παράγουν όσο και για την ασφάλεια του πληθυσμού. Πιο ειδικά, στους χώρους

αυτούς παρέχεται πρώτη ιατροφαρμακευτική βοήθεια στους κατοίκους σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, και είναι ιδιαίτερα χρήσιμοι όταν σε νοσοκομεία και ιατρικά κέντρα δεν επαρκούν οι εγκαταστάσεις λόγω του μεγάλου αριθμού πληγέντων. Βέβαια, οι χώροι παροχής βοήθειας δεν μπορούν να αντικαταστήσουν την βοήθεια ενός ολοκληρωμένου κέντρου ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης όπως τα νοσοκομεία. Γι αυτό, οι παροχή βοήθειας είναι για ελαφρού τύπου περιστατικά και με την προοπτική για μεταφορά σε άλλες μονάδες. Τέλος, σε αυτούς του χώρους μπορούν να μεταφερθούν και να συγκεντρωθούν ασθενείς σε περίπτωση που μία νοσοκομειακή μονάδα υποστεί καταστροφές και στη συνέχεια, την μεταφορά τους σε άλλη κοντινή μονάδα. Τέλος, οι χώροι καταυλισμού είναι χώροι που χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες. Πρώτον, σε χώρους μεγάλης κλίμακας που δημιουργούνται μετά την απόφαση του κράτους ή άλλων υπηρεσιών. Δεύτερον, σε καταυλισμούς μικρότερων διαστάσεων που δημιουργούνται ύστερα από πρωτοβουλίες του πληθυσμού. Και τρίτον, καταυλισμοί από μικρότερες ομάδες ανθρώπων όπως είναι μία οικογένεια, μία ομάδα εργαζομένων και βρίσκονται κοντά στις κατοικίες, καταστήματα κα, που έχουν πληγεί. Πληροφοριακά, οι οργανωμένες μορφές καταυλισμών παρέχουν διάφορου τύπου δυνατότητες ικανές να αντιμετωπίσουν μία έκτακτη ανάγκη με λογική, ομαδικότητα και συνέπεια για μεγαλύτερη ασφάλεια. Αξιοσημείωτο είναι να αναφερθεί ότι ο χρόνος παραμονής του πληθυσμού σε χώρους καταυλισμού σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, δεν θα πρέπει να ξεπερνά τους τρεις μήνες. Αξιοσημείωτο είναι να ειπωθεί ότι πιο ασφαλείς είναι οι χώροι καταφυγής που βρίσκονται μακριά από περιοχές επιρρεπείς σε κατολισθήσεις και αναχώματα ή υπόγειες στοές. Είναι επίσης οι χώροι που βρίσκονται σε υψομετρική θέση και εκείνοι που τηρούν αποστάσεις ασφαλείας από μεγάλα τεχνικά έργα (γέφυρες, φράγματα), από περιβάλλουσες οικοδομές και άλλες επικίνδυνες εγκαταστάσεις. (Π. Δελλαδέτσιμας, 1999)

Στο αστικό περιβάλλον, οι ελεύθεροι χώροι όπως το αστικά πάρκα, συμβάλουν στην βελτίωση του αστικού κλίματος μέσω της εξισορρόπησης των θερμοκρασιών και την μείωση της αστικής θερμοκηφίδας. Επομένως, ομαλοποιείται η θερμοκρασία, η υγρασία και λαμβάνει χώρα καλύτερη ανανέωση του αέρα. Έτσι οι θετικές επιδράσεις διαχέονται σε μία ακτίνα επιρροής με σημείο αναφοράς το αστικό πράσινο (αστικά πάρκα), με θετικές συνέπειες στην βιωσιμότητα της πόλης. Τα αστικά πάρκα μέσω της ανάδειξης του αστικού πρασίνου, μπορούν να λειτουργήσουν ως κέντρα εκτόνωσης του αστικού χώρου. Με συνέπεια να βελτιώνεται το αστικό τοπίο προσθέτοντας σε αυτό ένα χώρο αναψυχής, περιπάτου, και αθλητικών δραστηριοτήτων όπως γυμναστική, ποδηλατοδρομία κ.ο.κ. Συμπερασματικά, ο σχεδιασμός των ελεύθερων χώρων με κατεύθυνση την ανάδειξη του πράσινου αποτελεί κριτήριο που ωθεί τους χώρους αυτούς σε μέρη αναψυχής, ξεκούρασης και διαφυγής των ανθρώπων, από την καθημερινότητα τους. Ταυτόχρονα στο πολεοδομικό ιστό βελτιώνεται η αισθητική αντίληψη του. Καθώς ένας καθολικός σχεδιασμός του ρέματος με ενίσχυση του φυτικού πλούτου ενδείκνυται στην αρμονική σύνδεση του ανθρώπινου παράγοντα με το φυσικό περιβάλλον. Η αισθητική καλαισθησία μπορεί να πραγματοποιηθεί και να αναδυθεί στην επιφάνεια μέσω επίτευξης της αρμονικής σχέσης των παραγόντων ανθρώπου και φύσης. Δύο παράγοντες άρρητα συνδεδεμένους και συγκοινωνούντες από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα. Ταυτόχρονα οι αθλητικές εγκαταστάσεις, τα πολιτιστικά δρώμενα κ.ο.κ έρχονται για να ενισχύσουν την παροχή υπηρεσιών και να θέσουν τα θεμέλια για την πολύ - λειτουργικότητα του χώρου. Είναι ιδανικό να συνυπάρχουν τέτοιες υπηρεσίες που συνδυάζονται ανυπέβλητα με το στοιχείο του πράσινου, για την βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών μέσα στη πόλη.

1.3 Κατηγοριοποίηση αστικού Πρασίνου

Η σημασία των χώρων αστικού πρασίνου έχει πάρει νέα τροπή στις μέρες μας, καθώς η νέα τάξη πραγμάτων που έχει δημιουργηθεί στις πόλεις ευνοεί το γεγονός αυτό. Πλέον, οι σύγχρονες πόλεις, εξαιτίας ποικίλων παραμέτρων όπως η αύξηση του πληθυσμού, η αυξανόμενη τιμεντοποίηση του εδάφους, η άνοδος της αστικής θερμοκρασίας, τα αέρια που ευνοούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου και επιδρούν αρνητικά στην υγεία των ανθρώπων, η προστασία της βιοποικιλότητας κ.ο.κ., οδηγούν στην επιτακτική ανάγκη δημιουργίας χώρων αστικού πρασίνου. Επιπλέον, τις τελευταίες δεκαετίες κυρίως από το 1990 και μετά, έγινε κατανοητό ότι η βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού περιβάλλοντος δεν θα πρέπει να παραλείπει σε καμία των περιπτώσεων το στοιχείο του 'πρασίνου'. Καθότι, συμβάλει στην ενίσχυση τόσο του αστικού χώρου όσο και του αστικού περιβάλλοντος, βοηθώντας στην ανάδειξη αειφορικών σχεδιαστικών πολιτικών. Επομένως, οι πολεοδομικές επιφάνειες που θα απαρτίζονται από 'πράσινο', αποτελούν ειδικής κατηγορίας χρήσεις γής, που θα πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη από τις πολεοδομικές και περιβαλλοντικές μελέτες.

Η κατηγοριοποίηση των χώρων αστικού πρασίνου εντός του πολεοδομικού ιστού για να επιτευχθεί λαμβάνει υπόψη παράγοντες θεμελιώδους σημασίας. Τέτοιοι παράγοντες αναφορικά είναι η γεωγραφική θέση, ο ρόλος που διαδραματίζουν στην πόλη και στη διατύπωση σταθερότυπων όσον αφορά την έκτασή τους, η διασπορά τους και τέλος η ιεράρχησή τους. Στο σημείο αυτό, σκόπιμο είναι να αναφερθεί ότι δεν υπάρχει ένα εννιαίο σύστημα κατηγοριοποίησης των χώρων πρασίνου σε διεθνή επίπεδο. Με συνέπεια, κάθε χώρα να δημιουργεί ένα δικό της πρότυπο ταξινόμησης, μέσα από το οποίο θα εξυπερετούνται ανάλογες εθνικές πολιτικές. Επιπλέον, στις περισσότερες των περιπτώσεων σε παγκόσμια κλίμακα η κατηγοριοποίηση των χώρων αυτών στηρίζεται και επικεντρώνεται σε τρεις βασικούς παράγοντες. Τα στοιχεία πρασίνου και υλικών επιστρώσεων επιφανειών, τις χρήσεις γης και σε ποιούς χρήστες απευθύνονται, τις ειδικές χρήσεις και τις ιδιότητες κάθε χώρου. (Γ. Α. Σιαπκαλή, 2012)

Λαμβάνοντας υπόψη το νόμο 10788/5.3.2004 «Έγκριση πολεοδομικών σταθεροτύπων (standards) και ανώτατα όρια πυκνοτήτων που εφαρμόζονται κατά την εκπόνηση των γενικών πολεοδομικών σχεδίων, των σχεδίων χωρικής και οικιστικής οργάνωσης 'ανοικτής πόλης' και των πολεοδομικών μελετών» (ΦΕΚ 285 Δ'), έχουμε τον ακόλουθο πίνακα αναφορικά με την διάκριση των αστικών χώρων.

Πίνακας 1.3.0, Κατηγοριοποίηση χώρων πρασίνου

Κατηγορία	Είδος
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1	Ελεύθερος Χώρος Πολεοδομικής Ενότητας – Νησίδες πρασίνου (green pockets)
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 2	Πλατείες
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 3	Παιδικές χαρές- γωνιές (μικρής κλίμακας)
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4	Πάρκο Πολεοδομικής Ενότητας
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 5	Πάρκο Πόλης

Πηγή : Ν. 10788/5.3.2004 - ΦΕΚ 285 Δ', ίδια επεξεργασία

Εν κατακλείδι, η κατηγοριοποίηση των χώρων αυτών είναι σκόπιμη για ποικίλους λόγους. Μερικοί από αυτούς εξυπερετούν παράμετρους όπως να διευκολυνθεί η θέσπιση ορισμένων προδιαγραφών (standards) που θα αφορούν την οργάνωση, τη συντήρηση, την ασφάλεια και την υγιεινή των χώρων αυτών, ενώ για να εξασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους, θα πρέπει να δοθεί προσοχή και σε ορισμένους παράγοντες που την επηρεάζουν. (Γ. Α. Σιαπκαλή, 2012)

Κλείνοντας, την σύντομη ενότητα αυτή, σκόπιμο είναι να αναφερθεί ότι υπάρχουν σφαιρικά τρείς κλίμακες ένταξης του αστικού πρασίνου. Η πρώτη είναι σε επίπεδο οικισμού όπου αναλώνεται στους πεζόδρομους, ποδηλατόδρομους, καθώς και αυτοκινητόδρομους με πράσινα στοιχεία κατά μήκος τους, δηλαδή πράσινες διαδρομές που ακολουθούν κάποια δίκτυα, χώροι αναψυχής και αθλητικών δραστηριοτήτων, τυχόν αρχαιολογικοί χώροι ή νεκροταφεία, ελεύθεροι χώροι σταρτοπέδων, αδόμητοι αλλά και μη διαμορφωμένοι ελεύθεροι χώροι που έχουν εποικιστεί από βλάστηση. Η δεύτερη είναι σε επίπεδο γειτονιάς ή περιορισμένης περιοχής και αφορά πλατείες, δρόμοι, αυλές δημόσιων κτιρίων ή ναών, ανοιχτοί χώροι πρασίνου, παιδικές χαρές και μικρής κλίμακας άλση. Τέλος, η τρίτη κλίμακα είναι σε επίπεδο κτιριακού αποθέματος και αφορά τους ιδιωτικούς κήπους, αυλές, ακάλυπτους χώρους, ταρατσες κ.ο.κ. (Μητούλα Ρ., 2006).

1.4 Δίκτυα Πρασίνου (Greenways)

Σύγχρονες έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί από εξειδικευμένους επιστήμονες ,αλλά και εμπειρικά στοιχεία που εκρέουν από ζωντανά παραδείγματα από χώρες του δυτικού κόσμου, έχουν αποδείξει την σημαντικότητα ενός συστήματος αστικού και περιαστικού πράσινου. Η δημιουργία ενός δικτύου αστικού πράσινου είναι σε θέση να βελτιώσει σε σημαντικά επίπεδα, την οικολογική, περιβαλλοντική και αισθητική εικόνα των πόλεων. Το γεγονός αυτό, αποτελεί αρωγό αειφορικής αστικής ανάπτυξης, καθότι συμβάλει στην ταυτόχρονη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής δυναμικής του αστικού χώρου.

Στις μέρες μας, το μεγαλύτερο τμήμα των πόλεων αδυνατεί να υποστηρίξει το φυσικό στοιχείο, καθότι το φυσικό περιβάλλον έχει μετατραπεί σε αστικό με ότι συνεπάγεται αυτό. Ο αστικός χώρος δίνοντας έμφαση στην μετατροπή του ως οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο, έχει δημιουργήσει μία αισθητή διαχωριστική γραμμή μεταξύ αυτού και του φυσικού περιβάλλοντος. Πλέον, το φαινόμενο αυτό δεν είναι αμελητέο από τους κατοίκους που απαρτίζουν τις πόλεις. Στις περισσότερες των περιπτώσεων συνάδει με την αύξηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων και κάτ' επέκταση της μείωσης της υγείας του ανθρώπου, το κυκλοφοριακό πρόβλημα, το άγχος, την έλλειψη διαθέσιμων ελεύθερων χώρων και γενικά στη μείωση της ποιότητας ζωής. Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο ότι οικονομικά ευημερούντες κάτοικοι εγκαταλείπουν τα αστικά κέντρα, και αναζητούν κατοικίες στα προάστια όπου το πράσινο δεν λείπει από αυτές τις περιοχές.

Η δημιουργία και η ενίσχυση του αστικού πρασίνου αποτελεί κλειδί στην εξυγίανση τόσο του αστικού τοπίου όσο και του περιβάλλοντος. Επομένως, ο πολεοδομικός σχεδιασμός λαμβάνοντας υπόψη όλες τις μορφές πρασίνου πρέπει να λειτουργεί καταληκτικά στην όλη προσπάθεια ανασυγκρότησης του χώρου. Σαφώς, για την επίτευξη βέλτιστων λύσεων με πολλαπλά οφέλη τα μεμονομένα χωρικά τμήματα πρασίνου θα πρέπει να συνδεθούν μεταξύ τους. Δημιουργώντας ένα οργανωμένο δίκτυο βλάστησης προς όφελος της φύσης, του ανθρώπου και της αρχιτεκτονικής του χώρου. Ένα καλαίσθητο περιβάλλον βελτιώνει τις κοινωνικό-γεωγραφικές δομές των πόλεων. Οι συνδέσεις των χώρων αστικού πρασίνου με σκοπό την δημιουργία δικτύου είναι εφικτό να πραγματοποιηθεί, μέσω γραμμικών επεμβάσεων όπως μονοπάτια, υδάτινα γραμμικά στοιχεία, πράσινες διαδρομές, πράσινοι δρόμοι, μονοπάτια κ.ο.κ.. Στο σημείο αυτό σκόπιμο είναι να αναφερθεί ότι μέσα στην πόλη υπάρχουν χωρικά προσδιορισμένες εγκαταλελειμμένες εκτάσεις, οι οποίες μπορεί να λειτουργήσουν ως rocket parks . Επομένως, σε συνδιασμό με τα πάρκα, τις πλατείες, τις υπάρχουσες οδικές αρτηρίες, τα αστικά ρέματα και τους ακάλυπτους χώρους, να τεθούν οι βάσεις ενοποίησης χώρων πρασίνου προς την δημιουργία δικτύου.

Τα δίκτυα αστικού και περιαστικού πρασίνου θα πρέπει προκειμένου να συνεισφέρουν ορθολογιστικά στην προσπάθεια εξυγίανσης των πόλεων, να λάβουν υπόψη ποικίλους παραμέτρους. Επιγραμματικά, η επιλογή των ειδών φύτευσης και ο χωρικός προσδιορισμός τους, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση που θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη. Ο εμπλουτισμός της βιοποικιλότητας των πόλεων και η εγκατάσταση νέων ενδιαιτημάτων, βοηθά θετικά στο αστικό μικροκλίμα, στον ανθρώπινο οργανισμό και συμβάλει στην ενίσχυση της βιοποικιλότητας. Επιπλέον, η βιοκλιματική αξία της χλωρίδας είναι πραγματικά ανυπέρβλητο εργαλείο για το σχεδιασμό βιώσιμου αστικού περιβάλλοντος. Επίσης, κατά την διάρκεια ενοποίησης των ανοικτών χώρων, θα πρέπει ο πολεοδομικός σχεδιασμός να μην παραλείπει τις αρχές του βιοκλιματικού σχεδιασμού για μέγιστα αποτελέσματα.

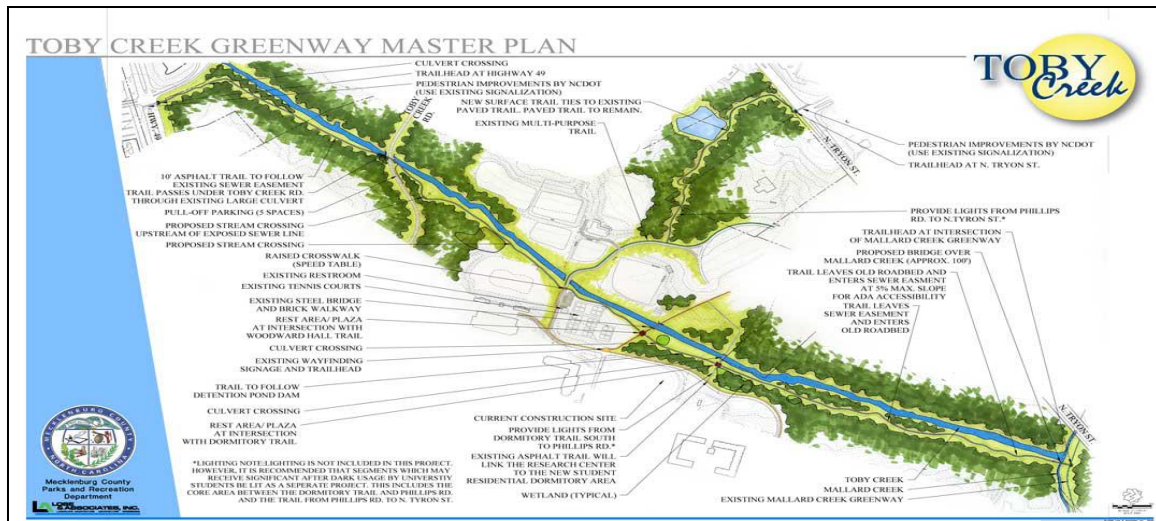
Ιστορικά, τα δίκτυα πρασίνου δεν είναι μία νέα ιδέα του 21ου αιώνα. Η συγκεκριμένη πιθανόν έχει τις ρίζες της από τις αρχές του 20ου αιώνα. Την περίοδο εκείνη ο διακεκριμένος αρχιτέκτονας τοπίου Frederick Olmsted, θεωρώντας ότι τα ξεκομμένα πάρκα δεν μπορούν να προσφέρουν ολοκληρωμένες εμπειρίες φύσης, έθεσε τις βάσεις για την σύνθεσή τους. Από τότε η αξία των δικτύων πρασίνου αναγνωρίζεται σταδιακά και προτείνεται η ενσωμάτωσή τους στα τοπικά πολεοδομικά και χωροταξικά σχέδια.

Εικόνα 1.4.0, Emerald necklace park, Πηγή : <http://www.emeraldnecklace.org/park-overview/park-map>, 9/1/2016

Ένα από τα πιο γνωστά και αξιόλογα παραδείγματα πρασίνου δικτύου σε παγκόσμια κλίμακα, είναι αυτό που απεικονίζεται στην εικόνα 1.4.0. Στο συγκεκριμένο παράδειγμα ρέματα, ποτάμια, κήποι, rocket parks, πάρκα, δενδροστοιχίες κ.α. ενοποιούνται σε ένα τοξοειδές χωρικά προσδιορισμένο σχήμα 4,5 μιλίων. (<http://www.emeraldnecklace.org>, 9/1/2016). Με συνέπεια την δημιουργία ολοκληρωμένων συνδέσεων με το αστικό πράσινο και το φυσικό περιβάλλον. Παρόμοια παραδείγματα υπάρχουν σε διάφορα σημεία του πλανήτη, και η άντληση πληροφοριών είναι προσβάσιμη τόσο από το χώρο του διαδικτύου, όσο και από ποικίλες βιβλιοθήκες με ανάλογο περιεχόμενο. Η συνεισφορά των δικτύων πρασίνου είναι πραγματικά σημαντική. Λαμβάνοντας υπόψη τις προηγούμενες παραγράφους, σε γενικές γραμμές προσφέρουν διάφορες ευκαιρίες αναψυχής, αποτελούν χώρους κοινωνικών και πολιτιστικών δρώμενων, βοηθούν στην αισθητική αστική αναβάθμιση, εξυπερετούν στην βιοκλιματική βελτίωση, επαναφέρουν την αίσθηση στους κατοίκους να περπατήσουν πεζοί ή με ποδήλατο, μέσω διαφόρων περιπατητικών διαδρομών και συνδέσεων. Επίσης, με την δυνατότητα εμπλουτισμού της βιοποικιλότητας των πόλεων, ανασυγκροτείται το ήδη κατακερματισμένο αστικό μικροκλίμα και ενισχύεται η θερμική ισορροπία της πόλης.

Εικόνα 1.4.1, Toby Creek Greenway, Mecklenburg – Germany Πηγή:
<http://charmeck.org/mecklenburg/county/Pages/Home.aspx>, 9/1/2016

Κλείνοντας, τα θετικά πλεονεκτήματα ενός γραμμικού πάρκου (greenways), δύναται να αυξηθούν θεαματικά μέσω ενός σωστού και οργανωμένου πολεοδομικού σχεδιασμού. Ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που ενδείκνυται να βοηθήσει στην επιτυχημένη προσπάθεια σχεδιασμού είναι, να τηρηθούν οι ισορροπίες μεταξύ βλάστησης και του ευρύτερου περιβάλλοντος. Η ένταξη των περιμετρικών δρόμων και πολεοδομικών τετραγώνων/τριγώνων, θα πρέπει να γίνεται προσεκτικά δίχως να διαταράσσεται η ομαλή λειτουργία του αστικού ιστού και κάτ' επέκταση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Επομένως, ο σχεδιασμός θα πρέπει να είναι πολυσύνθετος και άρρηκτα συνδεδεμένος με τις κοινωνικό-γεωγραφικές δομές της πόλης.

1.5 Διεθνή παραδείγματα

Τα τελευταία είκοσι με τριάντα χρόνια σε διεθνή επίπεδο σε διάφορες χώρες του δυτικού κόσμου, τα ακανόνιστα γεωμετρικά κενά οικοπέδα των πόλεων, αξιοποιούνται με σκοπό την βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος. Πιο συγκεκριμένα σε χώρες όπως η Αμερική, η Αγγλία, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ιαπωνία κ.ο.κ, εκμεταλλεύονται στα αστικά κενά μικρής κλίμακας, είτε αυτά βρίσκονται ανάμεσα σε ουρανοξύστες είτε ανάμεσα σε κτιριακά αποθέματα. Με τον τρόπο αυτό, γίνεται σημαντικής φύσεως προσπάθεια να ενισχυθεί το αστικό πράσινο στις σύγχρονες τισιμεντένιες μεγαλουπόλεις. Τα πάρκα αυτά μετέπειτα λαμβάνουν ποικίλες χρήσεις που εν τέλει διαμορφώνουν την ταυτότητα τους. Ονομάζονται rocket parks και έχουν πολλαπλά οφέλη στο αστικό και κοινωνικό περιβάλλον, όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενες παραγράφους. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το Paley Park που γεωγραφικά ανήκει στο κέντρο του Manhattan. Η κλίμακα του αν και μικρή αποδεικνύει περίτρανα ότι μπορεί να αποτελέσει ώαση στο κέντρο της πόλης. Οι χρήσεις του ποικίλουν τόσο απο χώρο κοινωνικής συνέντευξης, αναψυχής, ξεκούρασης, άθλησης όσο και χώρο εμπορικών και κοινωνικών συναλλαγών. Η επιτυχία του οφείλεται από την μία πλευρά ότι συμβάλει στην βελτίωση του αστικού πρασίνου με συνέπεια την καλύτερη ποιότητα ζωής των πολιτών, και από την άλλη πλευρά στην προσβασιμότητα του που αποτελεί στοιχείο άμεσης αναγνώρισης.

Εικόνα 1.5.0 , Paley Park – Πηγή : https://c1.staticflickr.com/9/8291/7799724746_1d2442ebd9_b.jpg, 27/1/2016

Εικόνα 1.5.1, Bryant Park – Πηγή : https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a6/New-York_-_Bryant_Park.jpg, 27/1/2016

Τόσο το Paley Park όσο και το Bryant Park αποτελούν συνόμες τεχνικές αξιοποίησης κενών αστικών χώρων μικρής κλίμακας εντός του αστικού ιστού. Πέρα από την οικολογική αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος, λαμβάνει χώρα αισθητική εξυγίανση του τοπίου. Επομένως, δημιουργούνται οι βάσεις για πιο ανθρώπινες πόλεις όπου η καλαισθησία εφάπτεται με την οικολογική και κοινωνική αναβάθμιση.

Ανάλογα παραδείγματα υπάρχουν και σε άλλες χώρες του δυτικού κόσμου. Σε όλες τις περιπτώσεις κυριαρχεί η λογική ότι αυτή οι χώροι που μπορούν να μετατραπούν σε rocket parks συμβάλουν στην ενίσχυση του αστικού πρασίνου, στην βελτίωση της κοινωνικής ζωής, στην βελτίωση του μικροκλίματος της πόλης και γενικά στην καλύτερη ποιότητα της καθημερινής αστικής πραγματικότητας.

Φωτογραφία 1

Φωτογραφία 2

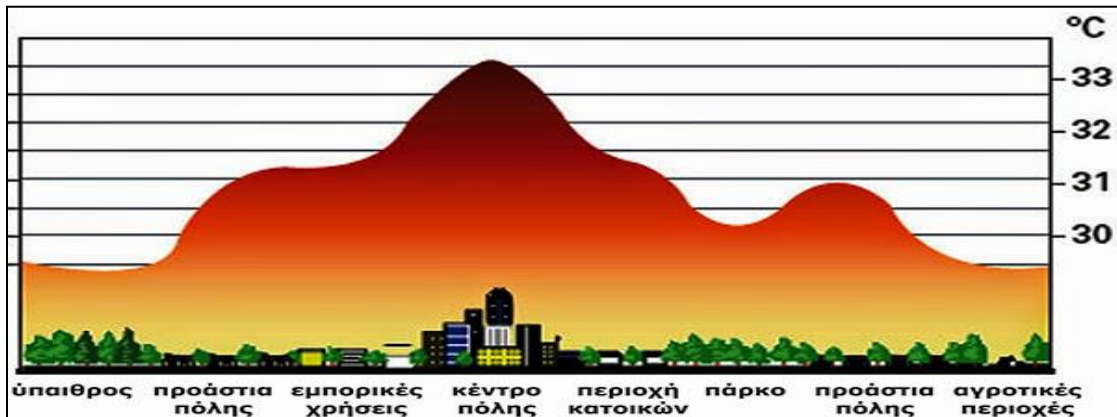
1.6 Η σημασία των Pocket Parks στο αστικό περιβάλλον

Η σημασία των Pocket Parks στο αστικό περιβάλλον εν γένει έχει υποθεί στις προηγούμενες παραγράφους, μέσω της αξίας του αστικού πρασίνου και κάτ' επέκταση των ελεύθερων χώρων στον αστικό ιστό. Εντούτοις, ανασυγκροτώντας εκ νέου όλες τις προαναφερθέντες παραγράφους, εκτάσεις που εν δυνάμει μπορούν μετατραπούν σε rocket parks, ανιχνεύονται και απο αποτυπώνονται χωρικά στις πόλεις και κωμοπόλεις, εντός των δομημένων πολεοδομικά εκτάσεων. Τις περισσότερες φορές η μορφή τους είναι ακανόνιστη, δηλαδή δίχως προβλεπόμενης γεωμετρικής διάταξης. Το μικρό τους μέγεθος έχει ως συνέπεια να χωροθετούνται διάσπαρτα στις πολεοδομικές ενότητες, και δεν έχουν καμία συνθετική σχέση τόσο μεταξύ τους όσο και με το περιβάλλοντα χώρο. Επομένως, εύλογα γίνεται κατανοητό ότι εξαιτίας της μορφής και διάταξης τους στο χώρο, στο παρελθόν δεν έχει γίνει καμία πρόβλεψη για το σχεδιασμό τους, δηλαδή σχηματίζονται ευκαιριακά.

Τα Rocket parks, αποτελούν ιδανική επιλογή εκμετάλλευσης των κενών οικοπέδων, ειδικότερα σε πόλεις με υπερσυγκεντρωμένο αριθμό ανθρώπων, με έλλειψη πρασίνου, με συρρίκνωση δημόσιων χώρων, με περιβαλλοντικά προβλήματα κ.ο.κ. Εστιάζοντας, περιοχές που χαρακτηρίζονται από υψηλή πληθυσμιακή συγκέντρωση με ελάχιστους ελεύθερους χώρους, όπου οι αξίες γης είναι υψηλές, τα πάρκα τσέπης μπορούν να συντελέσουν στην δημιουργία νέων δημόσιων χώρων. Επίσης, δύναται να συμβάλουν στον επανασχεδιασμό γειτνιαζόντων παλαιότερων δημόσιων χώρων, δίχως να απαιτείται μεγάλο επενδυτικό κόστος. (Λουκόπουλος, 2008)

Το αστικό πράσινο και κάτ' επέκταση τα rocket parks έπειτα από ποικίλες επιστημονικές προσεγγίσεις, έχει διαπιστωθεί ότι εξυπηρετεί την βελτίωση του αστικού μικροκλίματος. Στις πόλεις κατά την πλειοψηφία των περιπτώσεων η θερμοκρασία παρουσιάζει μεταβαλλόμενη τάση, μεταξύ αστικού κέντρου και περιφέρειας. Πιο ειδικά, στο κέντρο παρατηρούνται θερμοκρασιακές τιμές υψηλότερες απ' ότι στην περιφέρεια. Οι αέριες μάζες είναι θερμότερες και αραιότερες στην πυκνότητα στό κέντρο έναντι εκτός αυτού. Το γεγονός αυτό έχει ως συνέπεια να δημιουργείται ένα ανοδικό ρεύμα και μια υποπίεση η οποία με την σειρά της προκαλεί πλευρική κίνηση των αέριων μαζών από τον περιφερειακό χώρο προς το κεντρικό. Επομένως, το φαινόμενο αυτό ονομάζεται αστική θερμική νησίδα, δηλαδή η ύπαρξη υψηλότερων θερμοκρασιών στα αστικά κέντρα σε

σχέση με τις περί αστικές περιοχές. Συμπερασματικά, οι παράγοντες που το διαμορφώνουν σχετίζονται με τον πληθυσμό, την γεωμετρία των αστικών δρόμων, τις κτιριακές υποδομές κ.ο.κ. (T.R.Oke, 1995). Για το αστικό περιβάλλον το φαινόμενο αυτό επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την συγκέντρωση και διανομή της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, με συνέπεια να αυξάνονται οι συγκεντρώσεις όζοντος. (Akbari, 1992). Σαφώς και οι επιδράσεις δεν αναλώνονται μόνο στο περιβάλλον, αλλά και στο εσωτερικό των κτιρίων, στην υγεία των ανθρώπων και στην οικονομία. Στην εικόνα παρουσιάζονται με γραφικό τρόπο όλα τα προαναφερθέντα με βάση τις χρήσεις γης και την θερμοκρασία.

Εικόνα 1.6.0, Αστική θερμική νησίδα, Πηγή :

<http://www.zeroenergybuildings.org/2012/04/fainomeno-heat-island-effect.html>, 9/1/2016

Η δημιουργία των rocket parks που οδηγεί στην ενίσχυση του αστικού πρασίνου μπορεί να συμβάλει στον περιορισμό αυτού του φαινομένου. Αυτό μπορεί να γίνει πραγματοποιήσιμο χάρις την χλωρίδα αλλά και γενικά των ελεύθερων χώρων. Σε γενικές γραμμές η φυτική κάλυψη φυλτράρει και διευκολύνει την ροή του αέρα επηρεάζοντας έτσι τον αερισμό, και κάτ' επέκταση την θερμοκρασία. Έτσι, γίνεται εφικτό να μετριαστεί η θερμοκρασία του αέρα χάρις την εξατμισοδιαπνοή των φυτών, και την μείωση της ηλιακής ακτινοβολίας στο έδαφος. Ο αριθμός, η θέση, το είδος και η πυκνότητα των δέντρων δύναται να βοηθήσει στην όλη προσπάθεια αντιμετώπισης της αστικής θερμικής νησίδα. Μην ξεχνάτε άλλωστε ότι τα δέντρα λειτουργούν ως φυσικά κλιματιστικά.

Από την άλλη πλευρά, τα πάρκα τσέπης ή αλλιώς μικρής κλίμακας πάρκα δύναται να λάβουν λειτουργίες τμήματος για ξεκούραση και χαλάρωση. Επομένως, εντός σε αυτών οι κάτοικοι μπορούν να κοινωνικοποιούνται, να διαβάζουν, να ξεκουράζονται από τις καθημερινές τους δραστηριότητες και να απολαμβάνουν ένα καλαίσθητο τοπίο. Οι χώροι αυτοί μπορούν να λειτουργήσουν ως μέρη για παιχνίδια για ανθρώπους μικρής ηλικίας. Ανακεφαλαιωτικά, όλα τα πάρκα και οι περισσότεροι δημόσιοι ελεύθεροι χώροι σχεδιάστηκαν ύπο το πρίσμα να καλύπτουν κυρίως ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και κοινωνικές ανάγκες των ανθρώπων. (Blake, 2010). Ταυτόχρονα, τα πάρκα τσέπης μπορούν να βελτιώσουν την εικόνα των πυκνοδομημένων κέντρων και φυσικά να συμβάλουν στην οικονομική εξυγίανση. Το δε τελευταίο μπορεί να πραγματοποιηθεί με την τονωση της επιχειρηματικής κίνησης, χάρις την ελκυστικότητα του περιβάλλοντος.

2. Γνωριμία με την πόλη της Τρίπολης

A) Γεωγραφικός και Γεωφυσικός Προσδιορισμός

Εικόνα 2.0, Δήμος Τρίπολης, Πηγή : Google images, ίδια επεξεργασία, 12/1/2016

Η Τρίπολη είναι πρωτεύουσα του Νομού Αρκαδίας στη Πελοπόννησο. Στην Αρκαδική γή είναι η μεγαλύτερη τόσο πληθυσμιακά όσο και σε έκταση πόλη. Γεωγραφικά οριοθετείται στο κεντρικό τμήμα της Πελοποννήσου, ΝΔ της Αθήνας. Η πόλη είναι χωροθετημένη σε υψόμετρο 663 περίπου μέτρων και σχηματικά είναι επίπεδη. Είναι χτισμένη στους πρόποδες του όρους Μαινάλου στο κέντρο του ομώνυμου οροπεδίου. Ο πληθυσμός της περιοχής σύμφωνα με την απογραφή της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής που διεξάχθηκε το έτος 2011 ανέρχεται στους 47.254 περίπου μόνιμους κατοίκους.

Τα στοιχεία για την εκτίμηση των μετεωρολογικών συνθηκών της περιοχής, τα οποία παρατίθενται στη συνέχεια, προέρχονται από το μετεωρολογικό σταθμό της Τρίπολης της ΕΜΥ, που βρίσκεται σε υψόμετρο 650,87m, σε γεωγραφικό μήκος 22° 24'0" και πλάτος 37° 32'0". Η περίοδος παρατήρησης είναι από το 1957-1997 και αντιπροσωπεύει την ευρύτερη περιοχή της Τρίπολης με ελάχιστες αποκλίσεις. Ειδικότερα διευρύνονται και παρατίθενται τα παρακάτω στοιχεία: Βροχόπτωση, θερμοκρασία, ένταση και κύρια διεύθυνση των ανέμων.

Πίνακας 2.0: Ύψος κατακρημνισμάτων ανά μήνα για την Τρίπολη

ΜΗΝΑΣ	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
ΜΕΣΗ ΒΡΟΧΟΠΤΩΣΗ	111,1	89,5	74,8	58,5	38,6	23,3	19,9	22,1	28,1	69,3	109,8	135,6

ΠΗΓΗ : Ε.Μ.Υ

Στο πίνακα 2.0 παρουσιάζονται δεδομένα αναφορικά με το μέσο ύψος κατακρημνισμάτων εκφραζόμενο σε mm ανά μήνα. Ειδικότερα για την περιοχή μελέτης, τον Ιανουάριο το μέσο ύψος υετού αγγίζει τα 111.1mm, τον Φεβρουάριο τα 89.5mm, τον Μάρτιο τα 74.8mm, τον Απρίλιο τα 58.5mm, τον Μάιο τα 38.6mm, τον Ιούνιο τα 23.3mm, τον Ιούλιο τα 19.9mm, τον Αύγουστο τα 22.1mm, τον Σεπτέμβριο τα 28.1mm, τον Οκτώβριο τα 69.3mm, τον Νοέμβριο τα 109.8mm, και το Δεκέμβριο τα 135.6mm σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας. Οι μήνες με το λιγότερο μέσο ύψος κατακρημνισμάτων είναι ο Ιούνιος, Ιούλιος και Αύγουστος ενώ με το μεγαλύτερο ο Νοέμβριος, Δεκέμβριος και Ιανουάριος.

Πίνακας 2.1: Μέση μηνιαία θερμοκρασία ανά μήνα για την Τρίπολη

ΜΗΝΑΣ	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
ΜΕΣΗ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ	5,1	5,8	7,9	11,7	17	22	24,5	24,1	20	14,6	10,1	6,7

ΠΗΓΗ : Ε.Μ.Υ

Στο πίνακα 2.1 παρουσιάζονται δεδομένα αναφορικά με τη μέση μηνιαία θερμοκρασία. Ειδικότερα για τη περιοχή μελέτης, τον Ιανουάριο μέση μηνιαία θερμοκρασία αγγίζει τους 5,1 βαθμούς κελσίου, τον Φεβρουάριο τους 5,8 βαθμούς κελσίου, τον Μάρτιο τους 7,9 βαθμούς κελσίου, τον Απρίλιο τους 11,7 βαθμούς κελσίου τον Μάιο τους 17 βαθμούς κελσίου, τον Ιούνιο τους 22 βαθμούς κελσίου, τον Ιούλιο τους 24,5 βαθμούς κελσίου τον Αύγουστο τους 24,1 βαθμούς κελσίου, τον Σεπτέμβριο τους 20 βαθμούς κελσίου, τον Οκτώβριο τους 14,6 βαθμούς κελσίου, τον Νοέμβριο τους 10,1 βαθμούς κελσίου, και το Δεκέμβριο τους 6,7 βαθμούς κελσίου σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας. Οι μήνες με τη μικρότερη μέση θερμοκρασία είναι ο Δεκέμβριος, Ιανουάριος και Φεβρουάριος ενώ με την μεγαλύτερη τιμή ο Ιούνιος, Ιούλιος και Αύγουστος.

Πίνακας 2.2: Μέση μηνιαία ένταση ανέμου ανά μήνα για την Τρίπολη

ΜΗΝΑΣ	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
Μέση μηνιαία Ένταση (Beaufort Wind Force Scale)	5	5,6	5,6	5,2	4,5	5	5,3	5,3	4,5	4,3	3,8	4,5

ΠΗΓΗ : Ε.Μ.Υ

Στο πίνακα 2.2 παρουσιάζονται δεδομένα αναφορικά με τη μέση ένταση του Ανέμου. Ειδικότερα για τη περιοχή μελέτης, τον Ιανουάριο μέση ένταση του ανέμου αγγίζει τα 5μποφόρ, τον Φεβρουάριο 5,6 μποφόρ, τον Μάρτιο 5,6 μποφόρ, τον Απρίλιο 5.2 μποφόρ, τον Μάιο 4,5 μποφόρ, τον Ιούνιο 5 μποφόρ, τον Ιούλιο 5,3 μποφόρ, τον Αύγουστο 5,3 μποφόρ, τον Σεπτέμβριο 4,5 μποφόρ, τον Οκτώβριο 4,3 μποφόρ, τον Νοέμβριο 3,8 μποφόρ, και το Δεκέμβριο 4,5 μποφόρ σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας. Οι μήνες με τη μικρότερη ένταση ανέμου είναι ο Νοέμβριος, ο Δεκέμβριος και ο Μάιος, ενώ με την μεγαλύτερη τιμή ο Μάρτιος, ο Ιούλιος και ο Αύγουστος.

Πίνακας 2.3: Μέση μηνιαία διεύθυνση ανέμων ανά μήνα για την Τρίπολη

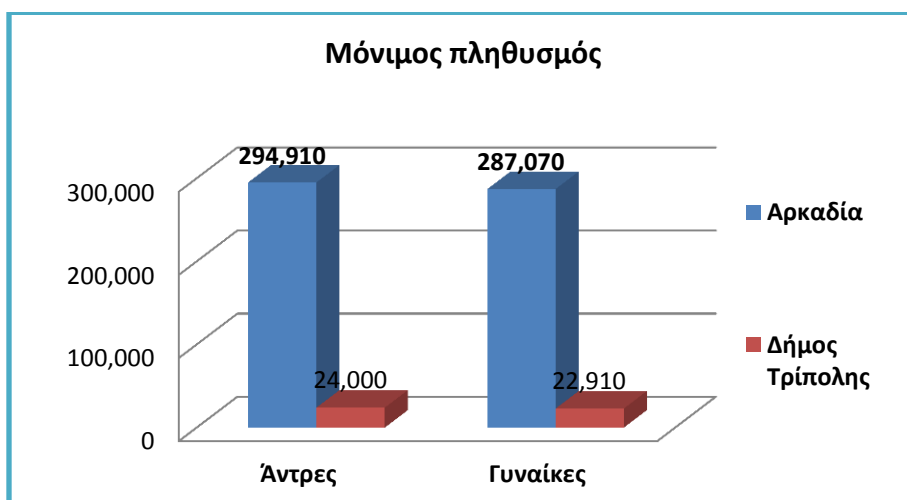
ΜΗΝΑΣ	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
ΜΕΣΗ ΜΗΝΙΑΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΕΜΟΥ	B	NΔ	NΔ	NΔ	NΔ	NΔ	B	B	B	B	NΔ	NΔ

ΠΗΓΗ : Ε.Μ.Υ

Στο πίνακα 2.3 παρουσιάζονται δεδομένα αναφορικά με τη μέση διεύθυνση του Ανέμου. Ειδικότερα για τη περιοχή μελέτης, τον Ιανουάριο επικρατεί Β άνεμος, τον Φεβρουάριο, Μάρτιο, Απρίλιο και Ιούνιο επικρατεί ΝΔ, τον Ιούλιο, Αύγουστο, Σεπτέμβριο και Οκτώβριο Β και τον Νοέμβριο και Δεκέμβριο επικρατεί ΝΔ άνεμος σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας.

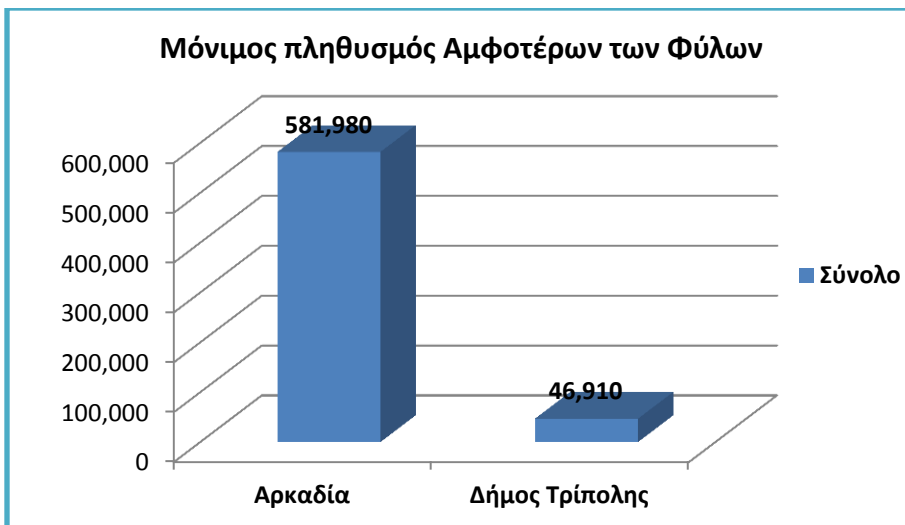
Με λίγα λόγια το κλίμα στη συγκεκριμένη περιοχή είναι κυρίως ηπειρωτικό, με ζεστό καλοκαίρι και ψυχρό χειμώνα. Η μέση ένταση ανέμου είναι στα 5.6 μποφόρ συνολικά το χρόνο, η διεύθυνση ανέμων είναι κυρίως ΝΔ, η μέγιστη θερμοκρασία φτάνει τους 24.5 βαθμούς Κελσίου και το μέγιστο ύψος νετού αγγίζει τα 135.6 mm.

Β) Δημογραφικά, Οικονομικά & Οικιστικά Χαρακτηριστικά

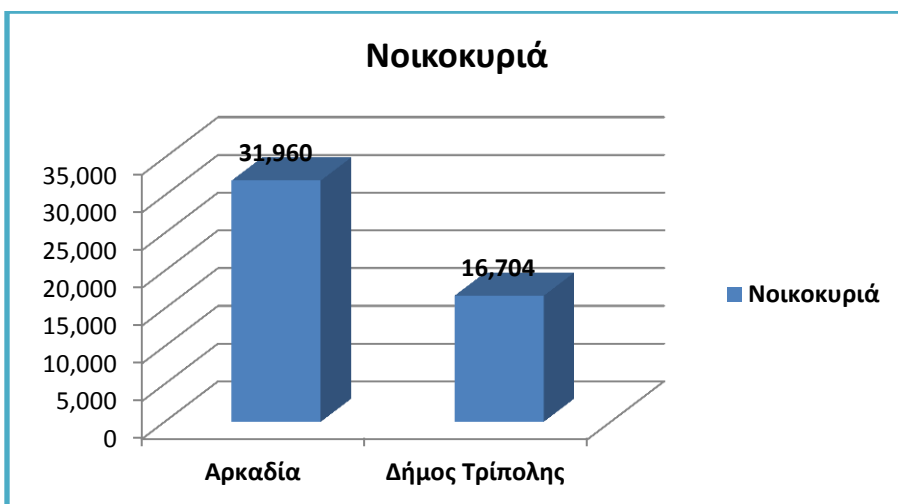
Στο διάγραμμα 2.0.0 γίνεται αναφορά στο μόνιμο πληθυσμό σύμφωνα με στοιχεία από την απογραφή 2011 από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. Πιο ειδικά στο Νομό Αρκαδίας ο μόνιμος Πληθυσμός των ανδρών ανερχόταν στους 294.910 κατοίκους το έτος 2011. Από την άλλη πλευρά ο μόνιμος πληθυσμός των γυναικών ανέρχεται στους 287.070 κατοίκους. Ο Δήμος Τρίπολης το 2011 είχε μόνιμο πληθυσμό ανδρών 24.000 και γυναικών 22.910 σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011

Διάγραμμα 2.0.0, Μόνιμος πληθυσμός – Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ 2011

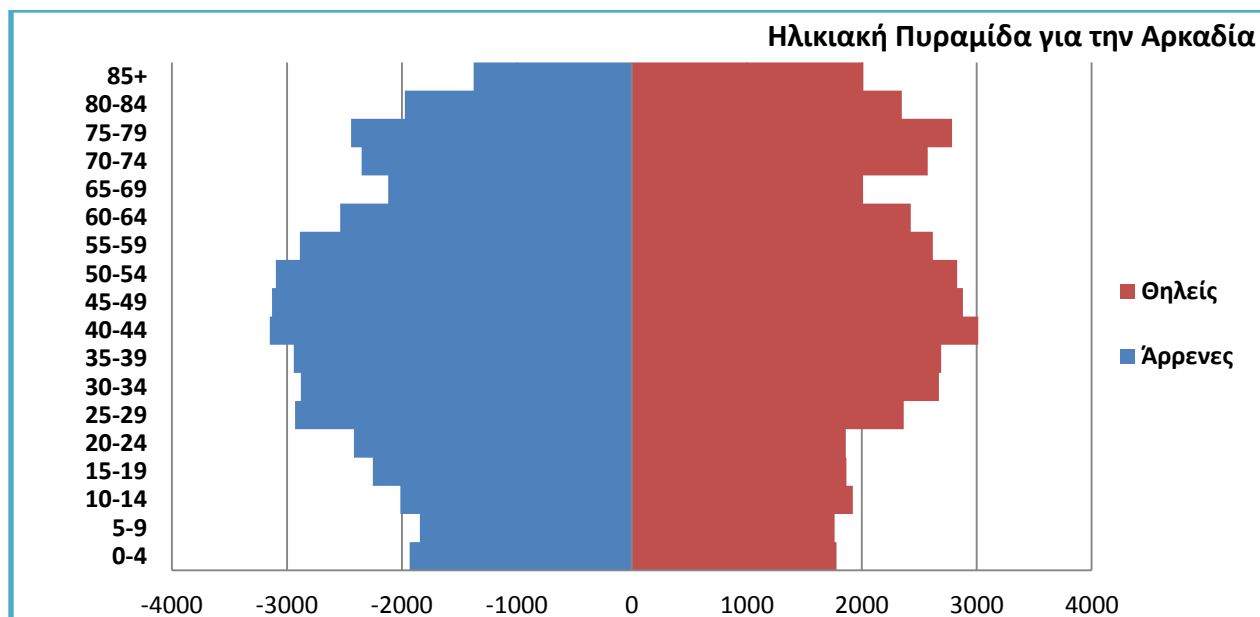
Στο διάγραμμα 2.1.1 γίνεται αναφορά στο μόνιμο πληθυσμό αμφοτέρων των φύλων σύμφωνα με στοιχεία από την απογραφή 2011 από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. Πιο ειδικά στο Νομό Αρκαδίας ο μόνιμος Πληθυσμός ανερχόταν στους 581.980 κατοίκους το έτος 2011. Ο Δήμος Τρίπολης το 2011 είχε μόνιμο πληθυσμό 46.910 κατοίκους σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011

Διάγραμμα 2.1.1, Μόνιμος πληθυσμός αμφοτέρων των φύλων– Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ 2011

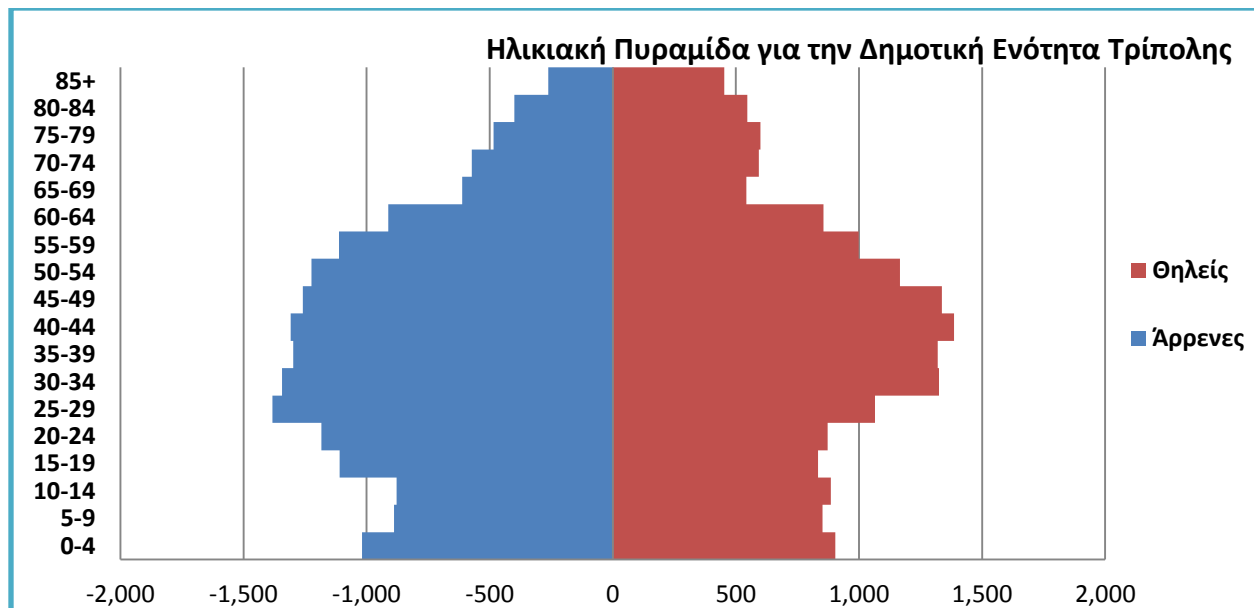
Στο διάγραμμα 2.2 γίνεται αναφορά στον αριθμό των νοικοκυριών σύμφωνα με στοιχεία από την απογραφή 2011 από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. Πιο ειδικά στο Νομό Αρκαδίας τα νοικοκυριά ανέρχονται στα 31.960 το έτος 2011. Ο Δήμος Τρίπολης το 2011 είχε 16.704 νοικοκυριά σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011

Διάγραμμα 2.1.2, Αριθμός Νοικοκυριών – Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ 2011

Διάγραμμα 2.1.3, Ηλικιακή Πυραμίδα για την Αρκαδία– Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ 2011

Στο διάγραμμα 2.3 γίνεται αναφορά στην ηλικιακή δομή για το Νομό Αρκαδίας σύμφωνα με στοιχεία από την Ελληνική Στατιστική Αρχή μέσω της απογραφής του 2011. Πιο ειδικά στις ομάδες ηλικιών 70 έως 74, 75 έως 79, 80 έως 84 και 85 και άνω οι άνρρες είναι λιγότεροι έναντι των θηλέων. Σε όλες τις υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες οι άνρρες είναι περισσότεροι έναντι των θηλέων

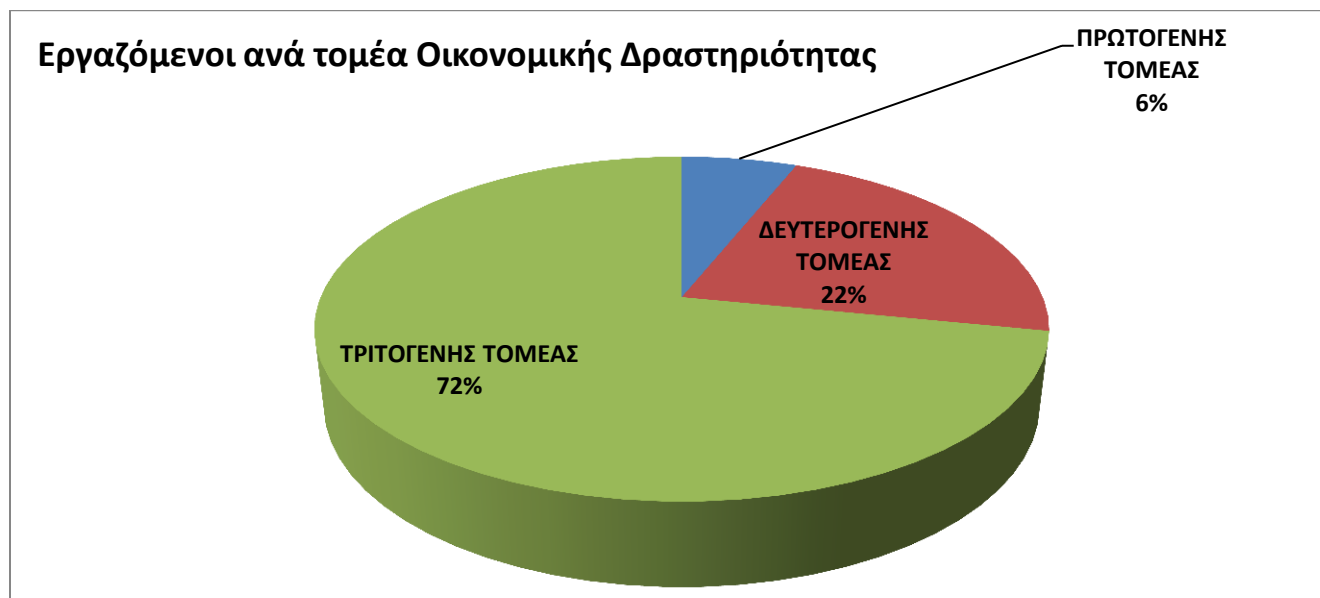
Διάγραμμα 2.1.4, Ηλικιακή Πυραμίδα για την Δημοτική Ενότητα Τρίπολης – Πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ 2011

Στο διάγραμμα 2.4 γίνεται αναφορά στην ηλικιακή δομή για τη Δημοτική Ενότητα Τρίπολης σύμφωνα με στοιχεία από την Ελληνική Στατιστική Αρχή μέσω της απογραφής του 2011. Πιο ειδικά στις ομάδες ηλικιών 35 έως 39, 40 έως 44, 45 έως 49, 70 έως 74, 75 έως 79, 80 έως 84 και 85 και άνω οι άνρρες είναι λιγότεροι έναντι των θηλέων. Σε όλες τις υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες οι άνρρες είναι περισσότεροι έναντι των θηλέων

Πίνακας 2.0.0, Τομείς Απασχόλησης, του Εργατικού Δυναμικού της Τρίπολης

ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΚΛΑΔΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟ Δ.Δ ΤΡΙΠΟΛΗΣ
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΓΕΩΡΓΙΑ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ	408
	ΑΛΙΕΙΑ	5
	ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ	59
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	669
	ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΝΕΡΟΥ	654
	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	1084
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ	ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	1583
	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ	563
	ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	838
	ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	280
	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	523
	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ, ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	1226
	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	1055
	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ	1007
	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ Ή ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ	304
	ΟΙΚΙΑΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	118
	ΜΗ ΔΥΝΑΜΕΝΟΙ ΝΑ ΚΑΤΑΤΑΓΟΥΝ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ	512

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, 2001

Διάγραμμα 2.1.5, Εργαζόμενοι ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας – Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ 2001

Στο διάγραμμα 2.1.5 γίνεται αναφορά στους εργαζόμενους ανά τομέα οικονομικής δραστηριότητας για τη Δημοτική Ενότητα Τρίπολης σύμφωνα με στοιχεία από την Ελληνική Στατιστική Αρχή μέσω της απογραφής του 2001. Πιο ειδικά ο Πρωτογενής τομέας καταλαμβάνει το 6% , ο Δευτερογενής το 22% και ο Τριτογενής το 72%.

Όσο αφορά την κτιριακή υποδομή της πόλης, η Τρίπολη κτιριακά αποτελείται κυρίως από οικοδομές 4-5 ορόφων, ενώ δεν απουσιάζουν και αυτές των 6, 7, ή και 8 ορόφων. Στο ιστορικό της κέντρο υπάρχουν παλιά κτίρια που έχουν διατηρηθεί ωστόσο η πλειοψηφία των νέων κτιρίων που έχουν οικοδομηθεί κινείται μεταξύ 3 και 5 ορόφων. Ο μέσος συντελεστής δόμησης που υπάρχει στην πόλη, κινείται από 0.8 έως 2.4.

C) Ενδεικτική Απεικόνιση Πολιτιστικού στοιχείου

Η διαχείριση τόσο της φυσικής όσο και της πολιτιστικής κληρονομιάς αποκτά σήμερα ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο της χάραξης αναπτυξιακής πολιτικής για το Δήμο Τρίπολης. Σήμερα, όσο ποτέ άλλοτε κρίνεται αναγκαίο να γίνουν έργα προστασίας, ανάδειξης και αξιοποίησης του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Καθώς, η Τρίπολη πρέπει να εμβαθύνει σε πολιτικές με εναλλακτικούς τρόπους κοινωνικό - οικονομικής ανάπτυξης. Ιδιαίτερα, τώρα που έχει δώσει υποψηφιότητα για πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης το 2021 και η χώρα βρίσκεται σε περίοδο οικονομικής Κρίσης.

Ένας σύντομος ορισμός της Έννοιας *‘Πολιτιστική Πρωτεύουσα’* είναι μία πόλη κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ορίζεται από ειδική Ευρωπαϊκή Επιτροπή αρμόδια σε σχετικά θέματα, για περίοδο ενός χρόνου. Κατά την διάρκεια αυτού του χρόνου δίνεται η ευκαιρία στη πόλη να αναδείξει τη πολιτιστική ζωή και την πολιτιστική της ανάπτυξη. Η έννοια της Ευρωπαϊκής πολιτιστικής πόλης ξεκίνησε το 1985 με πρωτοβουλία της Μελίνας Μερκούρης. Έχει αποκτήσει εκτός του άλλου και κοινωνικό – οικονομικές διαστάσεις με τους πολυάριθμους επισκέπτες που έχει προσελκύσει. Επομένως είναι ένας δυνατός παράγοντας με προοπτικές τοπικής ανάπτυξης. Επιγραμματικά ο θεσμός της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας δημιουργήθηκε με σκοπό να φέρει στην επιφάνεια τον πλούτο και την διαφορετικότητα των πολιτιστικών εκφάνσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και να δώσει το αίσθημα στους πολίτες ότι ανήκουν σε περιοχή με έντονη πολιτιστική κληρονομιά. Ακόμη, να εξυμνήσει τα πολιτιστικά ιδανικά και τα κοινά χαρακτηριστικά που μοιράζονται οι πολίτες, και να ωθήσει στη δημιουργία πολιτιστικής πολιτικής για την ανάπτυξη μίας πόλης.

Η πολιτιστική πολιτική είναι ένα σύστημα που περιλαμβάνει σκοπούς, μέσα και φορείς που συνδυάζονται με αρμονικό τρόπο. Με σκοπό την δημιουργία ενός προγράμματος που θα συμβάλλει στην ενίσχυση και διάδοση του πολιτιστικού φαινομένου μίας πόλης για μία δεδομένη χρονικά στιγμή.

Ιστορικά, η σχέση πόλης και πολιτισμού έλαβε σχέση στενής συσχέτισης τα τελευταία είκοσι πέντε χρόνια. Την περίοδο αυτή μελετήθηκε σε συστηματικό βαθμό ο τρόπος συμμετοχής του πολιτισμού στην ανάπτυξη της οικονομίας μίας περιοχής. Έτσι αρκετές πόλεις μεγάλων και μεσαίων διαστάσεων έστρεψαν το ενδιαφέρον τους σε πολιτιστικά θέματα δημιουργώντας ανάλογη πολιτική. Βλέποντας την σπουδαία συνεισφορά στην ανάπτυξη της οικονομίας θεωρήθηκε εναλλακτικός και βιώσιμος περιβαλλοντικά τρόπος ανάπτυξης. Με συνέπεια Ευρωπαϊκές και όχι μόνο πόλεις να θέτουν ως βασική προτεραιότητα τους την οικονομική και φυσική αναζωογόνηση τους, μέσω των εργαλείων που προσφέρει η πολιτιστική διάσταση. Ταυτόχρονα, διαπιστώνεται ότι εκτός όλων των παραγόντων που συμβάλλουν στην αναπτυξιακή προοπτική μίας πόλης, ο ρόλος του πολιτιστικού παράγοντα είναι ιδιαίτερα σημαντικός και συνδέεται άμεσα με την ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος.

Ο Δήμος Τριπόλεως και κατ' επέκταση η Τρίπολη έχει σπουδαία αρχαία μνημεία, διατηρητέα κτίρια και ιστορία να αναδείξει που προσδίδουν την μοναδικότητα της φυσιογνωμίας της. Το γεγονός αυτό δύναται να ενισχυθεί με την βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος. Όμως σήμερα τα περισσότερα από αυτά τα στοιχεία δεν αξιοποιούνται με το δέοντα τρόπο και κινδυνεύουν τόσο από φυσικά όσο και από ανθρωπογενή αίτια.

Είναι απαραίτητο για την ανάπτυξη της Τρίπολης να αναδειχθεί ο ιστορικός, φυσικός και πολιτιστικός πλούτος, έτσι ώστε να ενισχυθεί ο τουρισμός που είναι μία βασική πηγή εισοδήματος για τη τοπική κοινωνία.

Η Τρίπολη πρέπει να ενισχύσει την πολιτιστική στρατηγική της με έμφαση την οικονομία και το αστικό περιβάλλον. Οι μεταβλητές που επηρεάζουν και εξυπηρετούν στόχους όπως η οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική ανάπτυξη ποικίλουν τόσο ως προς το είδος όσο και ως προς τη σπουδαιότητά τους. Δύο από αυτές, οι οποίες έχουν αποδειχθεί πολύ σημαντικές, είναι η αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και η βελτίωση του αστικού πρασίνου. Στην περίπτωση της Τρίπολης, αυτές οι μεταβλητές δεν έχουν ληφθεί σοβαρά υπόψιν τους σχεδιασμούς βιώσιμης ανάπτυξης και οικονομίας. Επομένως, τόσο η αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς όσο και η βελτίωση του αστικού πρασίνου της περιοχής, μπορούν εκτός της προσέλκυσης τουριστών να ευαισθητοποιήσουν και να ενθαρρύνουν τους πολίτες για μια καλύτερη ποιότητα κοινωνικής ζωής και κυρίως να δημιουργηθούν προϋποθέσεις για επενδύσεις σε διάφορους τομείς (εμπορικούς, πολιτιστικούς, κλπ). Έτσι θα υπάρξει άμεση βελτίωση της τουριστικής ελκυστικότητας της πόλης, με συνέπεια την εισαγωγή χρήματος στην τοπική κοινωνία, που θα συμβάλλει στην βελτίωση του τρόπου και επιπέδου ζωής των κατοίκων.

Θεωρητικά, σήμερα, η πολιτιστική κληρονομιά δεν είναι πια μόνο μια μνήμη ή μία πολιτιστική αναφορά, ή ακόμα ένας τόπος ή ένα αντικείμενο. Η κληρονομιά κινείται προς ευρύτερα και εκτενέστερα σενάρια, όπου μεταμορφώνεται συχνά σε καθοδηγητική δύναμη για το εμπόριο, τα επαγγέλματα, την ψυχαγωγία και την πολιτική. (Green Lines,2010).

Εικόνα 2.1.0, Εικόνα προσανατολισμού Πολιτιστικών στοιχείων, Πηγή : Ιδία επεξεργασία

Η πολιτιστική κληρονομιά έχει πολύ στενές σχέσεις με την βιώσιμη πολεοδομική ανάπτυξη της Τρίπολης. Και αυτό γιατί, συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της πόλης χωρίς να επιβαρύνει το περιβάλλον. Γεγονός, που αποτελεί μία από τις καλύτερες πιθανές λύσεις για την ανάπτυξη της περιοχής. Πιο ειδικά, όσο αφορά την οικονομική διάσταση, αν και οι εγγενείς αξίες της πολιτιστικής κληρονομιάς βασίζονται στο φυσικό υλικό των μνημείων, οι εξωγενείς αξίες τους, προσδιορίζονται από ιθύνοντες και ενδιαφερόμενους, όπως οι κάτοικοι, οι ειδικευμένοι επιστήμονες, οι επαγγελματίες και φυσικά οι τουρίστες, οι οποίοι εκτιμούν τα μνημεία και ενδιαφέρονται για τη σημασία και την προστασία τους. Ενισχύοντας έτσι την τοπική οικονομία. Επομένως, ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί μια υπαρκτή και σημαντική πηγή εισοδήματος για τις τοπικές οικονομίες, και ταυτόχρονα βελτιώνεται η ποιότητα ζωής των κατοίκων. Αυτό μπορεί να ενισχυθεί με ένα οργανωμένο δίκτυο αστικού πρασίνου. Τα rocket parks μπορούν να βοηθήσουν στην όλη προσπάθεια με θετικές κοινωνικό γεωγραφικές συνιστώσες.

Διερευνήσεις & Προτάσεις

2.1 Απεικόνιση Υπάρχοντος Αστικού πρασίνου

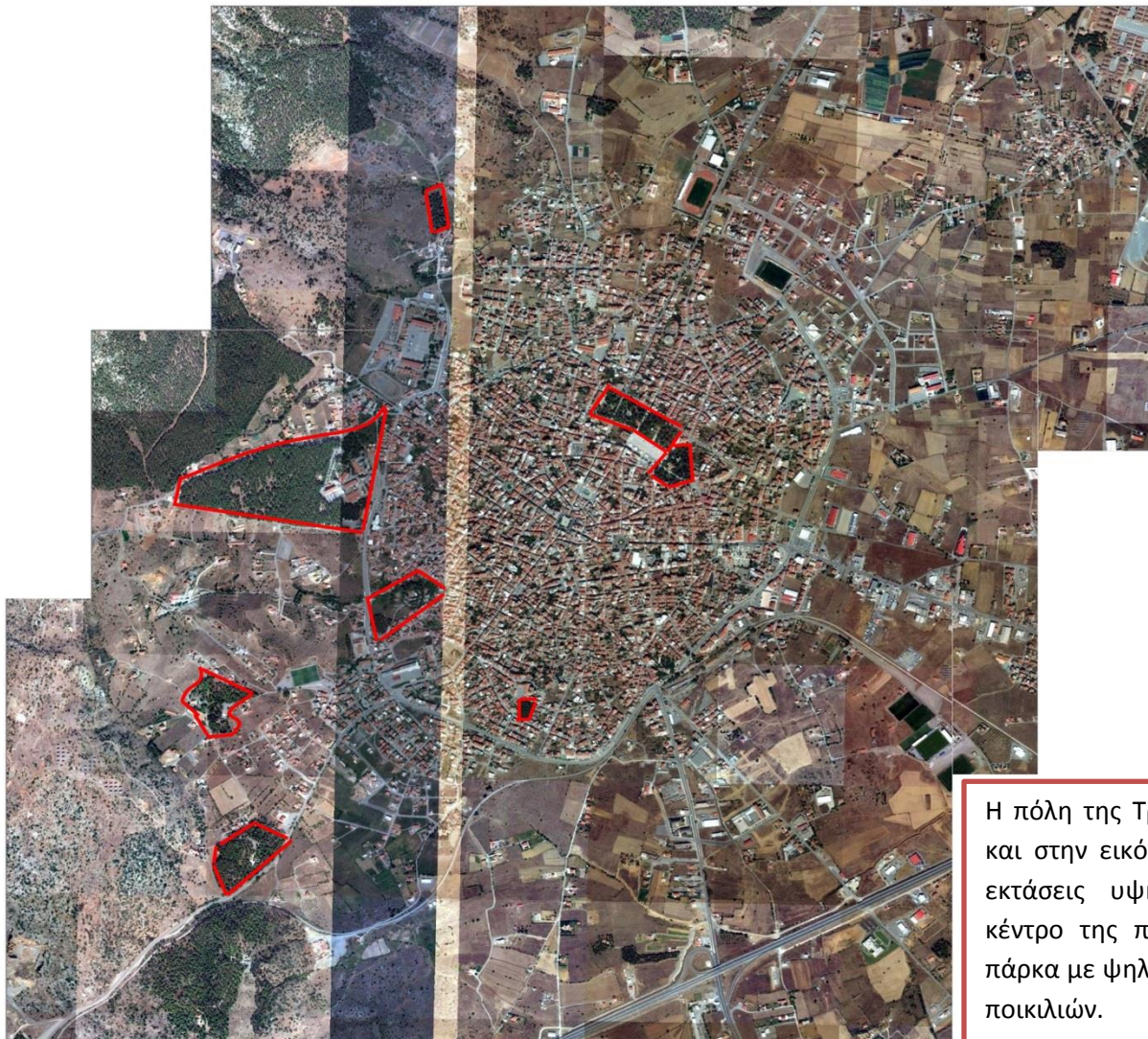
Η πόλη της Τρίπολης σήμερα διαθέτει αρκετά άλση, πάρκα και λοιπούς χώρους πρασίνου εντός των ορίων της. Τα περισσότερα εκ των οποίων απαρτίζονται από πλούσια ψηλή ή χαμηλή βλάστηση. Επίσης, πολεοδομικά βρίσκονται εντός ορίων των οικισμών. Εγκυκλοπαιδικά, λόγοι ιστορικού και κοινωνικού περιεχομένου συνέβαλαν στην διαθεσιμότητα του αστικού πρασίνου. Βέβαια, το κλίμα της πόλης παίζει καθοριστικής σημασίας παράγοντα στην διατήρηση και την ποικιλία της βλάστησης. Επιπλέον, οι ορεινοί όγκοι που γειτνιάζουν με την περιοχή βοηθούν στην ανάπτυξη πλούσιας τόσο χλωρίδας όσο και πανίδας. Ειδικότερα, η πόλη της Τρίπολης διαθέτει ιδιαίτερη φυσιογνωμία σχετικά με τις πλατείες και τα πάρκα που λαμβάνουν χώρα. Τεχνικά, πάνω από σαράντα χώροι πρασίνου (πάρκα, πλατείες, παιδικές χαρές κλπ) συνολικού εμβαδού πλέον των 150 στρεμμάτων, σε συνδυασμό με τα πανέμορφα νεοκλασικά κτίρια, καθιστούν την πόλη από τις πιο όμορφες και ανθρώπινες της χώρας. (Εγχειρίδιο, στρατηγικού σχεδιασμού, Α φάση, 2015. Ακόμη, οι πολεοδομικές Ενότητες στο σύνολο τους διαθέτουν χώρους πρασίνου. Στο συγκεκριμένο σημείο σκόπιμο είναι να αναφερθεί ότι αν και υπάρχουν αρκετοί χώροι αστικού πρασίνου στην πόλη αυτή γεωγραφικά, εντοπίζονται αυθαίρετα στο χώρο. Δεν παρουσιάζουν καμία λογική σύνδεση μεταξύ τους. Προσφέρουν, θετικές επιρροές στην ποιότητα και τον τρόπο ζωής των κατοίκων αλλά δυστυχώς δεν έχουν κανένα συνδετικό κρίκο μεταξύ τους. Παράλληλα σε αρκετά σημεία λαμβάνουν χώρα ακανόνιστα γεωμετρικά οικόπεδα δημοσίου χαρακτήρα και μικρής κλίμακας. Αυτά είναι ανεκμετάλλευτα. Σύμφωνα με την όλη λογική της επιστημονικής εργασίας ταύτης, θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως rocket parks προκειμένου να συμβάλουν στην περαιτέρω βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος. Τέλος, χωρικά δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο κεντρικό κομμάτι της πόλης.

Εικόνα 2.2.0, Κέντρο Πόλης – Πηγή : google earth, Ιδία επεξεργασία, 26/1/2016

Σύμφωνα με την Εικόνα 2.2.0, ο βασικός πυρήνας πρασίνου στην πόλη εντοπίζεται στο κεντρικό της κομμάτι. Στην καρδιά της πόλης, όπου λαμβάνουν χώρα πλειάδα οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων. Πιο ειδικά, γεωγραφικά το κεντρικό τμήμα της πόλης οριοθετείται μέσω τεσσάρων βασικών τμημάτων, που σχηματίζουν μια γεωμετρική ολότητα Εικόνα (2.2.0). Στο πρώτο, ανήκει το τμήμα του Αποστολοπούλειου Πνευματικού Κέντρου που ορίζεται από τις οδούς ‘Εθνικής αντίστασης’, ‘Παπαρηγοπούλου’, «Αποστολόπουλου» και ‘Βασιλείου Οικονομίδου’. Στο δεύτερο, ανήκει το τμήμα του επονομαζόμενου ‘Τρένου’ όπως έχει επικρατήσει να λέγεται, λόγω της παλαιού τύπου ατμομηχανής τρένου που βρίσκεται εγκαταστημένη σε αυτό, το οποίο ορίζεται από τις οδούς ‘Εθνικής Αντίστασης’, ‘Βασιλείου Οικονομίδου’, ‘Τάσου Σεχιώτη’ και ‘Παπαρηγοπούλου’. Στο τρίτο, ανήκει το τμήμα της πλατείας Άρεως, που ορίζεται από την ίδια την πλατεία, τον πεζόδρομο εμπροσθεν του Ι.Ν. Προφήτη Ηλία που θεωρείται τμήμα της πλατείας και της οδούς ‘Τάσου Σεχιώτη’ και ‘Παπαρηγοπούλου’. Τέλος, το τέταρτο τμήμα αποτελείται από το πάρκο του Συνδέσμου Φιλοδένδρων που ορίζεται από την πλατεία Άρεως, τον πεζόδρομο εμπροσθεν του Ι.Ν. Προφήτη Ηλία και τις οδούς ‘Σεραγίου’, ‘Χατζηχρήστου’, ‘Σ. Καρύδη’, ‘Ομήρων’ και το πεζοδρομημένο τμήμα της οδού ‘Δημητρακοπούλου’ επί της πλατείας Άρεως. Να σημειωθεί εδώ, ότι εντός αυτών των 68 ορίων, στη συμβολή των οδών ‘Χατζηχρήστου’ και ‘Σ. Καρύδη’ βρίσκεται το κτήριο του 9ου Δημοτικού Σχολείου Τρίπολης (Σκίντζης Κ., 2013) .

Η πόλη της Τρίπολης όπως φέεται και στην εικόνα 2.2.1, έχει αρκετές εκτάσεις υψηλής βλάστησης. Το κέντρο της πόλης διαθέτει αστικά πάρκα με ψηλή βλάστηση διαφόρων ποικιλιών.

Εικόνα 2.2.1 , Υψηλή Βλάστηση στη πόλη της Τρίπολης -- Πηγή : google earth, Ιδία επεξεργασία, 26/1/2016

Η υφιστάμενη αστική βλάστηση στη περιοχή μελέτης εντοπίζεται σύμφωνα με την εικόνα 2.2.2 σε 8 τμηματικά σημεία. Έξι από τα 8 αυτά σημεία αποτελούν αστικά πάρκα. Δύο αποτελούν προαύλιο χώρο του Δικαστηρίου της πόλης και της Εκκλησίας των Αγίων Ταξιάρχων.

Εικόνα 2.2.2 , Υφιστάμενο αστικό πράσινο στη περιοχή μελέτης- -- Πηγή : google earth, Ιδία επεξεργασία, 26/1/2016

Σημείο 1

Το τρένο

Σημείο 2

Πλατεία Άρεως

Σημείο 3

Το πάρκο

Σημείο 4

Το Πάρκο – Άλλο Τμήμα

Σημείο 5 & 6

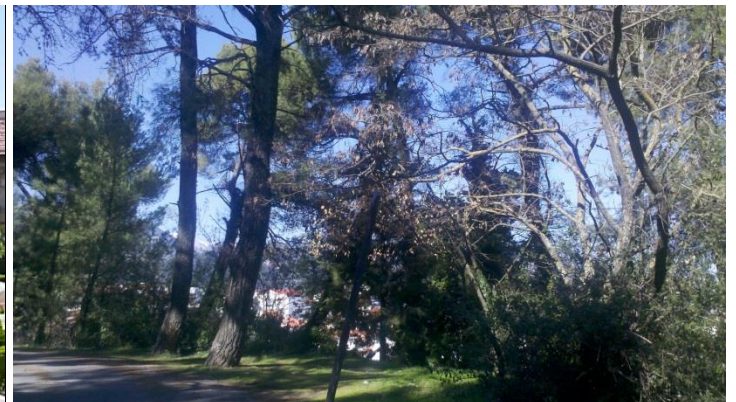
Δικαστήριο

Σημείο 7

Άγιοι Ταξάρχες – Εκκλησία

Σημείο 8

Η δεξαμενή

2.2 Απεικόνιση Εν δυνάμει Pocket Parks – Περιοχής Μελέτης

Το κέντρο της Πόλης της Τρίπολης, το οποίο αποτελεί και την περιοχή μελέτης μας, όπως ήδη έχει γίνει γνωστό διαθέτει ένα σημαντικό ποσοστό αστικού πρασίνου. Ταυτόχρονα οι χρήσεις γής δεν είναι καθορισμένες ανα πολεοδομικό τμήμα αλλά λαμβάνει χώρα μίξη χρήσεων γης. Από την μία πλευρά είναι οι χρήσεις κατοικίας, οικονομικών δραστηριοτήτων και από την άλλη τα αστικά πάρκα κ.ο.κ. Γενικά δεν υπάρχει περιοχή που να είναι αμιγώς αφιερωμένη σε μια χρήση γης, εντούτοις παρουσιάζεται ποικιλία χρήσεων.

Σε διάφορα σημεία του κέντρου της πόλης υπάρχουν αστικά κενά που έχουν ακανόνιστη γεωμετρία. Τα συγκεκριμένα τμήματα θα μπορούσαν μετά ευκολίας να μετατραπούν σε πάρκα τσέπης. Με τον τρόπο αυτό όπως έχει τονιστεί και σε προηγούμενες παραγράφους θα ενισχυθεί περαιτέρω η εικόνα του αστικού περιβάλλοντος.

Δείγματα αστικών κενών στη περιοχή μελέτης

Φωτογραφία 1

Πηγή : Προσωπικό αρχείο, 29/1/2016

Φωτογραφία 2

Πηγή : Προσωπικό αρχείο, 29/1/2016

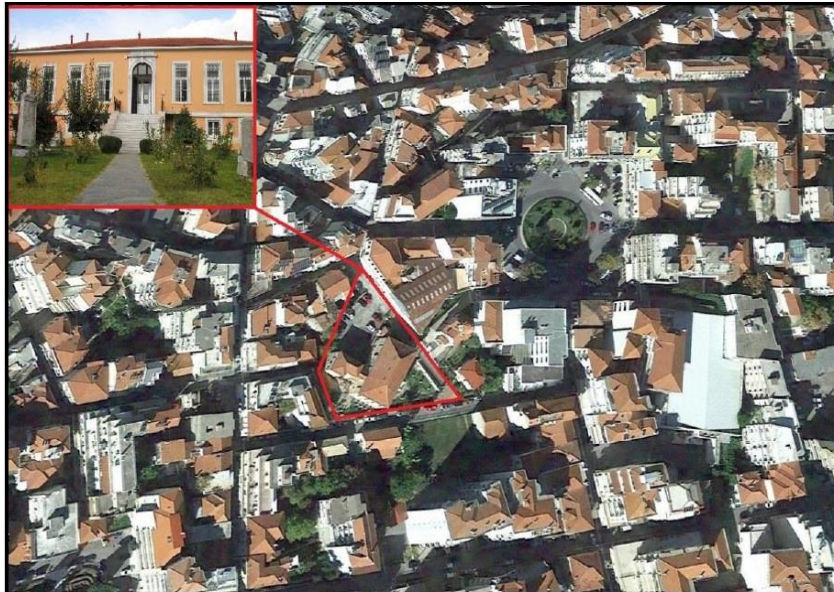

3. Σύνδεση Αστικού πρασίνου και Πολιτισμικών οντοτήτων (κοινωνικό – οικονομικές προοπτικές)

Η ευρύτερη περιοχή μελέτης, έπειτα από έρευνα πεδίου που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια ολοκλήρωσης της σύντομης εξαμηνιαίας εργασίας αυτής, έχει να αναδείξει ένα μικρό αλλά καθόλου αμελητέο αριθμό πολιτισμικής κληρονομιάς. Ταυτόχρονα, εντός των ορίων μελέτης της λαμβάνουν χώρα περιοχές με αστικό πράσινο αλλά και εν δυνάμει σημεία που μπορούν να λειτουργήσουν ως rocket parks, προκειμένου να ενισχύσουν το είδη υφιστάμενο αστικό πράσινο. Η πολιτισμική κληρονομιά για τη συγκεκριμένη περιοχή μελέτης εξετάζεται σχετικά με το μνημειακό και μουσειακό απόθεμα, καθώς και με τα διατηρητέα κτίρια που λαμβάνουν χώρα στην συγκεκριμένη γειτονιά.

Εγκυκλοπαιδικά, η σημασία της γειτονιάς χρονικά έχει αλλάξει αντιληπτική διάσταση, εξαιτίας νέων δεδομένων που ώθησαν σε αυτή την επαναπροσδιόριση του όρου. Στο παρελθόν, ο όρος πλαισιωνόταν από στοιχεία όπως η μονιμότητα, η στατικότητα, η οικειότητα και συμβολή ποικίλων πραγμάτων και καταστάσεων που λάμβαναν μέρος μέσα σε αυτή. Τότε, οι χώροι εντός των οποίων συγκεντρώνονταν οι κάτοικοι ήταν συγκεκριμένοι και είχαν κοινόχρηστο χαρακτήρα. Τέτοιοι ήταν το καφενείο, η πλατεία και η αγορά όπου γίνονταν κυρίως δραστηριότητες οικονομικής φύσεως. Η αυτονομία που προσδίδοταν σε συνάρτηση με την γειτονιά άρχισε να χάνει τις ιδιότητες της μέχρι που εξασθένησε στη βιομηχανική πόλη. Σημείο καμπής είναι η έντονη αστικοποίηση που άλλαξε τη μορφή της. Η εξασθένηση της αυτονομίας πραγματοποιήθηκε σε δύο επίπεδα. Το πρώτο αφορά το επίπεδο των χρήσεων γης και των παραγωγικών τους διαδικασιών. Από την άλλη πλευρά το δεύτερο επίπεδο αφορά τις κοινωνικές και διαπροσωπικές σχέσεις. Επομένως, κάνοντας μία σύντομη προσέγγιση στη σημασία της γειτονιάς, διαπιστώνεται ότι αποτελεί το ενδιάμεσο και μεταβατικό στάδιο ανάμεσα στην αυτεξούσια κατοικία και στην πόλη, έχοντας ενοποιητικό ενεργό ρόλο. Ακόμη λειτουργεί είτε ως αναπόσπαστο κομμάτι εντός της πόλης, είτε ως ένα αυτόνομο κατασκευάσμα μέσα στο ανομοιογενές πλέγμα του πολεοδομικού ιστού. Είναι γνωστό, ότι η γειτονιά τα τελευταία χρόνια αποτελεί αντικείμενο ανάλυσης, επεξεργασίας και ερμηνείας από διάφορους επιστημονικούς κλάδους. Έτσι γίνεται φανερό η πολυδιάστατη κατεύθυνση που μπορεί να πάρει στα πλαίσια εξέτασης της σε συνάρτηση με διάφορους παράγοντες. Στην Ελλάδα η αναγνώριση της στηρίζεται κυρίως στην πληθυσμιακή συγκέντρωση και εγκατάσταση μίας ομάδας ανθρώπων στο χώρο. Αποτελεί, χώρο εφαρμογής κοινωνικό – οικονομικών δικτύων, έμφυλων σχέσεων, συλλογικής μνήμης και διάφορων άλλων δραστηριοτήτων των ανθρώπων που την αποτελούν. Όσον αφορά τον πολεοδομικό σχεδιασμό, η γειτονιά δεν έχει σταθερό περιεχόμενο και συμβάλει στην αναφορά των πολεοδομικών ενότητων. Συμπερασματικά, η γειτονιά αποτελεί τμήμα ενός οικιστικού συνόλου. Χωρικά προσδιοριζόμενου σε μία γεωγραφική περιοχή με ασαφή και όχι καθορισμένα όρια. Μέσα σε αυτά τα όρια λαμβάνουν χώρα κοινωνικό-οικονομικές δραστηριότητες, υποβοηθούμενες από ποικίλους παράγοντες, επηρεάζοντας τον τρόπο ζωής των ανθρώπων που ζούν και δραστηριοποιούνται μέσα στα όρια της γειτονιά τους.

Η συγκεκριμένη γειτονιά που είναι και η περιοχή μελέτης για την συγκεκριμένη εργασία αποτελεί ταυτόχρονα το κέντρο της πόλης της Τρίπολης. Εντός των ορίων αυτής λαμβάνουν χώρα οικονομικές και εμπορικές δραστηριότητες σε καθημερινό επίπεδο. Επιπλέον, υπάρχουν σημαντικές κτιριακές υποδομές πολιτισμικού ενδιαφέροντος. Πιο ειδικά, το αρχαιολογικό μουσείο, το πολεμικό μουσείο, το Μαλλιανοπούλειο Θέατρο, το πνευματικό κέντρο, ο κινηματογράφος και η φιλαρμονική Τριπόλεως.

Εικόνα 3.0 , Αρχαιολογικό μουσείο – Πηγή : google earth, Ιδία επεξεργασία, 26/1/2016

Το Αρχαιολογικό μουσείο Τρίπολης σχεδιάστηκε και δημιουργήθηκε το 1896. Στεγάζεται σε διώροφο κτίριο νεοκλασικού χαρακτήρα. Το σχεδιασμό του επιμελήθηκε ο αρχιτέκτονας Έρνστ Τσίλλερ. Στα τέλη του 19ου αιώνα σχεδίασε πολλά κτίρια στην Ελληνική Επικράτεια όπου απέκτησε και Ελληνική Υψηκότητα. Στο κήπο του αρχαιολογικού μουσείου βρίσκονται αρκετά ευρήματα που έχουν ανακαλυφθεί και μεταφερθεί από διάφορα σημεία της Αρκαδικής γης. Το εσωτερικό μέρος του μουσείου έχει διαμορφωθεί έτσι ώστε να μπορεί να φιλοξενήσει αρχαιότητες. Διακρίνεται από τις 8 μεγάλες αίθουσες του που περιλαμβάνουν πάνω από 7000 περίπου ευρήματα απ' όλη την Αρκαδία. Σε γενικές γραμμές περιλαμβάνει νεολιθικά και πρωτοελλαδικά ευρήματα. Ακόμη έχει αντικείμενα από τα αρχαϊκά και Ρωμαϊκά χρόνια, καθώς και από τα Παλαιοχριστιανικά και Πρώιμα Βυζαντινά χρόνια. Το μουσείο λειτουργεί από το έτος 1986.

Το Πολεμικό μουσείο Τρίπολης χωροθετείται κοντά στην πλατεία Αγίου Βασιλείου που είναι η κεντρική πλατεία της Τρίπολης. Εγκαινιάστηκε το 2000 εξαιτίας της ανάγκης που είχε η πόλη να προβάλει εκθέματα από τον αγώνα της επανάστασης του 1821, στους κατοίκους και τους τουρίστες της. Καθώς επίσης και από το πόλεμο του 1940. Πιο ειδικά το μουσείο είναι χωρισμένο σε θεματικές ενότητες, που αποτελούν αδιαπραγμάτετο πειστήριο του ασμίλευτου αγώνα των Ελλήνων για Ελευθερία.

Εικόνα 3.1 , Πολεμικό μουσείο – Πηγή : google earth, Ιδία επεξεργασία, 26/1/2016

Το Μαλιαροπούλειο Θέατρο είναι προσφορά του Ι. Μαλλιαρόπουλου στην Τρίπολη. Εγκαινιάστηκε το 1910 και έχει φιλοξενήσει ένα μεγάλο μέρος της θεατρικής ιστορίας της Ελλάδας. Με κόκκινα βελούδινα καθίσματα, δερμάτινες κουίντες, πολυτελή θεωρεία και δώδεκα καμαρίνια, έμελλε να σημαδέψει την πολιτιστική ζωή της Τρίπολης και όλης της Πελοποννήσου.

Εικόνα 3.2 , Μαλιαροπούλειο Θέατρο – Πηγή : google earth, Ιδία επεξεργασία, 26/1/2016

Το Πνευματικό Κέντρο Τρίπολης είναι ένα σύγχρονο οικοδόμημα. Η ανέγερση του κτιρίου έγινε το 1988 και είναι νεοκλασικό κτίριο. Η χρηματοδότηση του έγινε από τον Τριπολιτισιώτη Δ. Αποστολόπουλο. Στις αίθουσες του γίνονται συνέδρια, εκθέσεις, χοροί, δεξιώσεις και άλλα πολιτιστικά γεγονότα.

Εικόνα 3.3 , Πνευματικό Κέντρο – Πηγή : google earth, Ιδία επεξεργασία, 26/1/2016

Στις προηγούμενες σελίδες απεικονήθηκαν τα κυριότερα πολιτισμικά αποθέματα που λαμβάνουν χώρα εντός της περιοχής μελέτης. Ολα έχουν ένα κοινό. Περιτριγυρίζονται από αστικό πράσινο μικρής η μεγάλης κλίμακας. Το γεγονός αυτό προσδίδει ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό στη συγκεκριμένη γειτονιά. Πιο συγκεκριμένα, γίνεται αντιληπτό ότι το αστικό περιβάλλον πέρα από την πυκνοδομημένη σύσταση του, διαθέτει αξιόλογα τμήματα αστικού πρασίνου. Με συνέπεια να υπάρχει ποιότητα στο τρόπο ζωής των πολιτών.

Η πολιτισμική κληρονομιά της συγκεκριμένης περιοχής με την βοήθεια του υφιστάμενου αστικού πρασίνου συμβάλει, στην κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη. Βέβαια για να ενισχυθεί περαιτέρω το φαινόμενο αυτό, θα πρέπει να αξιοποιηθούν και τα κενά τμήμα του αστικού ιστού ως Pocket parks. Με αυτό το τρόπο θα δημιουργηθεί ένα αστικό περιβάλλον σημαντικής αισθητικής ομορφιάς και περιβαλλοντικής ποιότητας, που θα είναι σε θέση να προσφέρει ακόμη περισσότερους χώρους για άθληση, ψυχαγωγία και κοινωνική συναναστροφή.

Σήμερα στα πλαίσια της αειφορικής αστικής ανάπτυξης, αξιοσημείωτη αναφορά γίνεται μεταξύ της εκμετάλλευσης της πολιτισμικής κληρονομιάς με το αστικό πράσινο και της σύνδεσης με τον τουρισμό ως εναλλακτική μορφή του. Οι ειδικές μορφές τουρισμού και κατ' επέκταση του πολιτισμικού τουρισμού , έχουν πιο αποδοτικό χαρακτήρα και συμβατότητα με το περιβάλλον. Το γεγονός αυτό οφείλεται στους μειωμένους ρύπους που προσδίδουν σε αυτό με συνέπεια την προστασία του. Εγκυκλοπαιδικά, πολιτισμικός τουρισμός

είναι οι προσέλκυση ειδικής μερίδας επισκεπτών που ενδιαφέρονται για τον πολιτισμό που προάγει μία περιοχή ακολουθώντας την γραμμική ιστορική εξέλιξη του. Ταυτόχρονα, πέρα από το ενδιαφέρον για την πολιτισμική ταυτότητα του μέρους, συμμετέχουν και καταναλώνουν πολιτιστικά προϊόντα είτε υλική ή άυλης μορφής τα οποία προάγουν τον πολιτισμό. Έτσι, ενισχύεται οικονομικά η τοπική κοινωνία και βελτιώνονται εν μέρει ο τρόπος ζωής των πολιτών. Σήμερα οι ανάγκες των πολιτών δεν έχουν παραμείνει ακόρεστες ως προς την ικανοποίηση τους στο τομέα της διασκέδασης, της αναψυχής και των διακοπών. Έτσι η αναζήτηση διαφορετικών τρόπων και μέσων για την ικανοποίηση των αναγκών και εμπειριών των τουριστών είναι επιτακτική. Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου και οι αλλαγές στις αξίες των τουριστών έχουν συντελέσει στην αναζήτηση της ποιότητας. Με συνέπεια τις περισσότερες των περιπτώσεων να δημιουργούνται οι υποδομές που απαιτούνται για να υποστηρίξουν τον πολιτισμικό τουρισμό. Επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον στη περιοχή μελέτης, θα πρέπει να δημιουργηθούν άμεσα σχέδια διαχείρισης και ανάδειξης της πολιτισμικής κληρονομιάς σε συνάρτηση με το αστικό πράσινο, μέσω των κατάλληλων υποδομών. Ωστε να πραγματοποιηθεί μία ορθή σύνδεση που θα λαμβάνει υπόψη την φύση και τον άνθρωπο, με σκοπό την εξυγίανση της παρούσας γειτονιάς. Έτσι, θα δημιουργηθούν νέα δεδομένα που θα αποτελέσουν κύτταρα αναδιαμόρφωσης της αστικής εικόνας της περιοχής. Η σύνδεση πολιτισμικών και φυσικών οντοτήτων, μπορεί να ολοκληρωθεί με ένα σχέδιο ορθής ενσωμάτωσης τους στο τοπικό κοινωνικό οικονομικό γίγνεσθαι. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω κατάλληλων υλικοτεχνικών υποδομών. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν να δημιουργηθούν λωρίδες πρασίνου που θα συνδέουν το ένα πολιτισμικό στοιχείο με το άλλο. Ακόμη, θα μπορούσε να γίνει εκμετάλλευση των κενών οικοπέδων, ώστε να δημιουργηθούν rocket parks, με σκοπό να συμβάλουν σε ένα σχεδιασμό που θα συγχέεται με τον βιώσιμο αστικό σχεδιασμό. Επομένως, το πρώτο βήμα είναι η ολοκλήρωση μέσω διαφόρων διαδικασιών και παραγόντων για την ανάδειξη του πολιτισμικού και φυσικού στοιχείου (αστικό πράσινο). Ενώ δεύτερο βήμα αποτελεί η εγκατάσταση υπηρεσιών σε κοντινή απόσταση για την εξυπηρέτηση των πολιτών που απευθύνονται σε αυτούς τους χώρους. Ένα αστικό περιβάλλον που περιλαμβάνει εντός των ορίων του οργανωμένο πράσινο μικρής ή μεγάλης κλίμακας, δύναται να συμβάλει σε μεγαλύτερη προσέλκυση επισκεπτών. Μέσω της αύξησης της επισκεψιμότητας είτε από ντόπιους είτε από τουρίστες, επιτυγχάνεται οικονομική πρόοδος, που ενσωματώνεται στην τοπική κοινωνία. Έτσι, οι όποιες δυνατότητες ανάπτυξης συνεπάγονται με κοινωνικά οφέλη όπως θέσεις εργασίας, μείωση της ανεργίας, συγκράτηση του πληθυσμού στη περιοχή και βελτίωση του κοινωνικού ιστού (Καραβέλας κ.α., 2003). Άρα, τα οικονομικά οφέλη έχουν άμεση σχέση με τις αναδυόμενες θέσεις εργασίας σε διάφορα επίπεδα και με την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού. Έτσι, μπορεί να επιτευχθεί ο συγκερασμός των πολιτισμικών χώρων με το στοιχείο του αστικού πρασίνου στο πλαίσιο της γειτονιάς υπό το πρίσμα κοινωνικό οικονομικών επαφών.

Σε κοινωνικό επίπεδο η σύνδεση των πολιτισμικών οντοτήτων με το στοιχείο της γειτονιάς σε συνάρτηση με ένα επαρκή δίκτυο αστικού πρασίνου αποτελεί μία πολυδιάστατη διαδικασία. Πέρα από τον συνήθη οικονομικό συγκερασμό υπάρχει και ο αμιγώς προσανατολισμός με κατεύθυνση τον πολίτη. Πιο ειδικά, η σύνδεση με την γειτονιά θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω ενός σχεδίου που θα προβλέπει την δημιουργία ειδικών πράσινων ενοποιητικών διαδρομών μεταξύ των πολιτισμικών στοιχείων. Οι διαδρομές αυτές θα μπορούσαν να συμπεριλάβουν πεζοδρομήσεις, βελτίωση οδικών αξόνων, λωρίδες πρασίνου κ.ο.κ. Έτσι θα γινόταν πιο εύκολη η πρόσβαση των πολιτών σε αυτά αλλά ταυτόχρονα θα ενισχυόταν και η παρουσία του πρασίνου στο χώρο. Η διευκόλυνση στο τομέα της πρόσβασης θα μπορούσε να έχει πολλαπλά οφέλη. Έτσι μπορεί να επιτευχθεί απόλυτος εναρμονισμός αυτών με τον αστικό χώρο και κατ' επέκταση οικονομική και οικολογική αναζωογόνηση, με τρόπους που έχουν αναφερθεί σε προηγούμενες παραγράφους. Τέλος, αυτές οι διαδρομές θα μπορούσαν να έχουν άμεση αλληλοσυσχέτιση, με το τοπικά μέσα μαζικής μετακίνησης ώστε να υπάρχει ολοκληρωτική κάλυψη στο τομέα της προσβασιμότητας για τους ενδιαφερόμενους επισκέπτες. Από την άλλη πλευρά, δρόμοι που περνούν μέσω κάποιου σημαντικού μουσειακού κτιρίου, όπως το πολεμικό

μουσείο θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως κεντρικοί κόμβοι προσέλκυσης επισκεπτών τόσο για να κατατοπιστούν στον χώρο και μέσω αυτών να οδηγηθούν σε κάποιο άλλο σημείο ενδιαφέροντος όσο, και να αναπτυχθούν διάφορες δραστηριότητες προς όφελος τους. Εικονογραφώντας νοητά αυτό το ενδεχόμενο θα μπορούσε να αναφερθεί ένα παράδειγμα έχοντας ως υπόβαθρο αυτή, μια οδική διαδρομή για τους πολίτες, που θα αξιοποιηθούν τα συγκεκριμένα κτίρια, θα αποτελεί κομβικό σημείο συνάντησης και γεωγραφικού κατατοπισμού στο χώρο. Επίσης, κατά την εξέλιξη αυτής να δημιουργηθούν εμπορικές δραστηριότητες και πολιτισμικές εκδηλώσεις με στόχο την κοινωνικό οικονομική αναζωογόνηση όλης της γειτονιάς.

Άλλος ένας παράγοντας που βοηθά στην ουσιαστική σύνδεση των πολιτισμικών στοιχείων με το αστικό πράσινο, υπό το πρίσμα του κοινωνικού επιπέδου είναι η δημιουργία εκδηλώσεων και η συμμετοχή των πολιτών. Η συμμετοχή των πολιτών είναι το Α και το Ω στην προσπάθεια ουσιαστικής ένταξης των αρχαιοτήτων, μνημείων, διατηρητέων και μουσείων στο πολεοδομικό ιστό της περιοχής. Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό οι πολίτες να συμμετέχουν σε δραστηριότητες συντήρησης των χώρων αστικού πρασίνου Έτσι, όλα τα παραπάνω μπορούν να πραγματοποιηθούν μέσω διάφορων εκδηλώσεων ειδικού χαρακτήρα. Για παράδειγμα, μπορεί να γίνει αναπαλαίωση ενός διατηρητέου κτιρίου και στο χώρο αυτού να πραγματοποιούνται ειδικές διοργανώσεις σχετικά με την ιστορία της περιοχής. Άλλο παράδειγμα είναι οι αρχαιολογικοί χώροι και τα μουσεία. Στα πλαίσια σωστής αξιοποίησης και ανάδειξης τους μπορούν να λάβουν οργανώσεις και εκπαιδευτικά προγράμματα ενίσχυσης της πολιτισμικής ταυτότητας για τους κατοίκους. Από την άλλη πλευρά, μέσω της συντήρησης ή και δημιουργίας rocket parks ενισχύεται η κοινωνική συμμετοχή σε θέματα οικολογικού ενδιαφέροντος. Με συνέπεια να βελτιώνεται η οικολογική συνείδηση των πολιτών. Επομένως, μέσω της συμμετοχής τους εξασφαλίζονται μια σειρά από οφέλη όπως κέρδη από εμπορικές δραστηριότητες, αναβίωση εν μέρει της κουλτούρας που είχαν αναπτύξει οι προγονοί τους σχετικά με διάφορα θέματα, οικολογική αναβάθμιση καθώς και εκμάθησης της συλλογικής ταυτότητας τους σε μια κοινή ιστορία και κοινή πολιτισμική και οικολογική κληρονομιά. Όλα τα παραπάνω οδηγούν σε ένα αποτελεσματικό και ταυτόχρονα σφαιρικό τρόπο σύνδεσης των πολιτισμικών οντοτήτων με το στοιχείο του αστικού πρασίνου έχοντας υπόβαθρο τον παράγοντα της γειτονιάς.

Όπως έγινε κατανοητό μέσω των παραπάνω παραγράφων, στις μέρες μας δεν έχει αναπτυχθεί καμία σχέση επαρκούς σύνδεσης οποιοδήποτε πολιτισμικού στοιχείου με το δεδομένο του αστικού πρασίνου. Εξάιρεση αποτελεί το πνευματικό κέντρο Τριπόλεως που έχουν γίνει κάποια βήματα σύνδεσης με τους χώρους πρασίνου έχοντας έμφαση το κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. Ίσως αποτελεί το μοναδικό κύτταρο αναζωογόνησης με πενιχρές προοπτικές καθώς δεν μπορεί να συμβάλει σε μία ολότητα σχετικά με την εξευγενιστική αποτελεσματικότητα. Το σημαντικό είναι να υπάρχει ενεργοποίηση όλων το στοιχείων που μπορούν να συμβάλουν σε οποιαδήποτε εξευγενιστική πολιτική και όχι μεμονωμένα παραδείγματα. Επομένως, οι αναπτυξιακές δυναμικές αυτών των πολιτισμικών στοιχείων προκειμένου να έχουν ένα από αποτέλεσμα και όχι ουτοπικό, θα πρέπει να λειτουργούν σε συσχετισμό μεταξύ τους με το στοιχείο του αστικού πρασίνου και όχι ως αυτόνομες οντότητες. Σε αυτό το διάλογο σημαντικό ρόλο έρχονται να παίζουν τα rocket parks.

Εν κατακλείδι, είναι θεμιτή η σύνδεση των πάρκων τσέπης με τα πολιτισμικά στοιχεία μίας περιοχής. Το γεγονός αυτό οφείλεται επειδή είναι δυνατό να αναδειχθούν τα πολιτισμικά στοιχεία και να αποκτήσουν πιο ενεργό ρόλο στην καθημερινή ζωή των πολιτών. Επιπρόσθετα, είναι εφικτό να υπάρξει μια σύνδεση μεταξύ των διαφόρων πάρκων. Με αυτό τον τρόπο είναι δυνατή η δημιουργία ενός δικτύου πάρκων που όλα μαζί μπορούν να συνδέσουν ξεχωριστά πολεοδομικά τμήματα (γειτονιές) μεταξύ τους. Τέλος, η δημιουργία τους είναι εξαιρετικά εύκολη και ικανοποιεί ανάγκες άμεσα του τοπικού πληθυσμού.

3.1 Εν δυνάμει Κατηγοριοποίηση Pocket Parks

Τα αστικά πάρκα όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενα κεφάλαια προσφέρουν μία ποικιλία θετικών επιρροών. Ενδυναμώνουν τις κοινωνικές σχέσεις και βελτιώνουν την υφιστάμενη κοινωνική συνοχή, βελτιώνουν το αστικό μικροκλίμα και την αισθητική του χώρου, συμβάλουν στην αύξηση της χλωρίδας εντός του αστικού ιστού κ.ο.κ. Επομένως, γίνεται αντιληπτό ότι μία ορθή κατηγοριοποίηση και ένας καλός σχεδιασμός ενός pocket park δύναται να προσελκύσει όλο και περισσότερους κατοίκους και να συνδράμει στην αλληλεπίδραση των σχέσεων μεταξύ τους. Ταυτόχρονα, μπορεί να αλλάξει η όψη μιας γειτονιάς με συνέπεια την αισθητική εξυγίανση του χώρου. Κατά την διάρκεια σχεδιασμού ενός rocket park θα πρέπει να ληφθούν υπόψη μια σειρά από παραμέτρους. Παραμέτρους που εστιάζουν από την μία πλευρά στην χρήση που θα έχουν τα rocket park και από την άλλη σε ποιούς απευθύνονται. Επιπλέον, σκόπιμο είναι να γνωρίζουμε και τους παράγοντες που διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στον σχεδιασμό τους, όπως το ύψος των κτιρίων, η ηλικιακή κάλυψη κ.ο.κ.

Η κατηγοριοποίηση των rocket parks σχετίζεται με την θεματική που θα απαρτίζει τους συγκεκριμένους χώρους. Πιο ειδικά, μπορεί να αποτελούν χώρους για ξεκούραση με καθίσματα, παγκάκια, τραπεζάκια, κιόσκια κ.α.. Επιπλέον, δύναται να αποτελούν χώρους, που θα συμβάλουν στην ενίσχυση του στοιχείου της ασφάλειας μέσω κατάλληλου φωτισμού, εύκολης προσβασιμότητας κ.α. Ακόμη, μπορεί να λειτουργήσουν ως χώροι ψυχαγωγίας, ενίσχυση της χλωρίδας των πόλεων και κάτ' επέκταση του πρασίνου και ως ρυθμιστές της αστικής θερμοκρασίας. Γενικά, τα rocket parks μπορούν να λάβουν ποικίλες κατηγοριοποιήσεις, με συνέπεια να ενσωματώνουν και να προάγουν διάφορες θεματικές ταυτότητες. Στο σημείο αυτό, είναι σκόπιμο να αναφερθεί ότι για να ενταχθεί σε μία συγκεκριμένη κατηγορία ένα πάρκο τσέπης, ώστε να αποκτήσει ξεχωριστή ταυτότητα εντός των ορίων της γειτονίας που θα εδρεύει, θα πρέπει να λάβει υπόψη στοιχεία που χαρακτηρίζουν τον συγκεκριμένο χώρο. Μερικά από αυτά, είναι το ύψος των κτιρίων, οι κοινωνικές ανάγκες των κατοίκων, η ηλικιακή κάλυψη, η κυκλοφορία του αέρα, η θερμοκρασία, η ρύπανση, το υφιστάμενο πράσινο κ.ο.κ. Η κατηγοριοποίηση ενός πάρκου τσέπης για να είναι λειτουργικό θα πρέπει στη φάση της σχεδίασης του να ληφθεί υπόψη το μέγεθος, η έκταση του χώρου και ο γεωγραφικός προσανατολισμός του. Μόνο εφόσον, εξεταστούν λεπτομερώς οι ανάγκες της εκάστοτε περιοχής, δημιουργούνται οι βάσεις για δημιουργία θεματικών πάρκων που θα της εξυπερετούν.

Τέλος, σύμφωνα με κοινωνιολόγους που ασχολήθηκαν ερευνητικά κατά περιόδους με τους συγκεκριμένους χώρους, όπως ο Ray Oldenburg, διατύπωσαν ότι οι ανοιχτοί χώροι και τα πάρκα τσέπης μπορούν να μεταφραστούν και ως *‘Τρίτη Δημόσιοι Τόποι’*. Ο πρώτος είναι η ιδιωτική κατοικία και ο δεύτερος ο τόπος εργασίας. Επομένως, οι τρίτοι τόποι δύναται να περιλαμβάνουν συνοικιακά καταστήματα, μικρούς χώρους αναψυχής και κοινωνικών δραστηριοτήτων αλλά και, χώρους που εφάπτονται με αυτά, ενισχύοντας τις κοινωνικές σχέσεις των κατοίκων. Συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στη δημιουργία κοινωνικών δικτύων και βελτίωσης της ποιότητας αστικής ζωής. (Melissa C., 2011).

Συμπεράσματα

Στην παρούσα σύντομη ερευνητική εργασία, προήχθησαν ζητήματα που μπορούν να συμβάλουν στο διάλογο για ένα ποιοτικότερο αστικό περιβάλλον. Το αστικό πράσινο είναι από τα κυριότερα στοιχεία που έχουν ευεργετικές επιδράσεις στον αστικό ιστό, καθότι αποτελεί φυσικό πνεύμονα αναζωογονησης του. Επομένως, κρίνεται αναγκαίο να λάβει χώρα συντήρηση και περαιτέρω αναπτυξής αυτού. Στην προσπάθεια βελτίωσης του αστικού πρασίνου εντός των πολεοδομικών ενοτήτων στις πυκνοδομημένες πόλεις, δραστικό εργαλείο στη προσπάθεια αυτή αποτελούν τα rocket parks. Πιο ειδικά, είναι μικρά πάρκα ή αλλιώς πάρκα τσέπης ανάμεσα στο πάρκο γειτονιάς και τον ιδιωτικό κήπο. Αποτελούν μία νέα κατηγορία ενίσχυσης του

αστικού πρασίνου και συμβάλουν στην αρτιότερη δικτύωση πρασίνου στην πόλη. Σύμφωνα με μελέτης που έχουν γίνει κατά καιρούς τα συγκεκριμένα πάρκα, μπορούν να χαρακτηριστούν και ως ‘*πάρκα δύο ταχυτήτων*’. Το γεγονός αυτό έχει να κάνει με το ότι από την μία πλευρά συμβάλουν σε ζητήματα κοινωνικότητας των πολιτών εντός αυτών, καθώς μπορούν να λειτουργήσουν ως χώροι συζητήσεων, αναψυχής, ξεκούρασης κ.ο.κ. Από την άλλη πλευρά λειτουργούν ως βιοκλιματικοί θύλακες στον ιστό μιας περιοχής. Στο σημείο αυτό σκόπιμο είναι να αναφερθεί ότι στις περισσότερες των περιπτώσεων οι μικροί αυτοί χώροι δεν έχουν συγκεκριμένη γεωμετρία και είναι κενή. Η αξιοποίηση και ο σχεδιασμός τους είναι σημαντικός στη βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης των πολιτών, στα πλαίσια μιας βιώσιμης πολεοδομικής ανάπτυξης.

Η Τρίπολη έχει ένα πλούσιο ιστορικά παρελθόν και μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά. Στο πέρασμα του χρόνου σπουδαίοι άνθρωποι του πνεύματος, άφησαν πίσω σημαντικά έργα τόσο πνευματικού όσο και υλικού επιπέδου. Με συνέπεια τη συμβολική τους ανάδειξη της φυσιογνωμίας της. Η βιώσιμη και η αειφόρος ανάπτυξη στα πλαίσια της αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης μπορεί να αντικατασταθεί με άλλες μορφές ανάπτυξης που θα συμπεριλαμβάνουν το πολιτισμικό παράγοντα σε συνάρτηση με τον φυσικό. Ένας οργανωμένος σχεδιασμός αστικού πρασίνου κοντά σε πολιτισμικά αποθέματα της πόλης, δύναται να συμβάλει στην περαιτέρω ανάδειξή τους. Το γεγονός αυτό θα έχει ως συνέπεια την προσέλκυση όλο και περισσότερο επισκεπτών, όπου θα ενισχύουν οικονομικά την τοπική κοινωνία. Ο πολιτισμός, η φύση, η κοινωνία και η οικονομία είναι τέσσερης αλληλένδετες έννοιες που αν συνδυαστούν υπό το πρίσμα ενός ολοκληρωμένου προγράμματος, μπορούν να επιφέρουν θεαματικές θετικές αλλαγές. Με έμφαση στη προστασία του περιβάλλοντος.

Τα rocket parks στην Τρίπολη δεν είναι διαδεδομένα. Όμως τόσο στην περιοχή μελέτης όσο και σε περιμετρικές περιοχές υπάρχουν κενά οικοπέδα, που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν μικρής κλίμακας πάρκα. Ειδικά σε περιοχές με έντονη κτιριακή και πληθυσμιακή πυκνότητα, αυτό θα ήταν ένα θετικό γεγονός στην όλη προσπάθεια δημιουργίας μίας βιώσιμης πόλης. Σπουδαίο θα ήταν οι ανεκμετάλλευτοι ελεύθεροι χώροι να συνδιαστούν με το υφιστάμενο πράσινο, ώστε να διαμορφώσουν κατάλληλες συνθήκες εξυγίανσης του αστικού περιβάλλοντος. Τελικώς μόνο με τον τρόπο της ολοκληρωμένης ανάπτυξης και της σωστής οργάνωσης σε όλους τους τομείς μπορούμε, να κτίσουμε το μέλλον το παιδιών της χώρας μας και να θωρακίσουμε την οικονομία μας.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Βαλτινός Θ. (2003), *Τρίπολη / επιλογή κειμένων Θανάσης Βαλτινός*, Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα
- Γιαννιτσιώλης Γ. (2007), *Πόλεις και αστικοί πολιτισμοί*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- Παπαντωνόπουλος Μ. (1991), *Η Τρίπολη του χτες και του σήμερα*, Εκδόσεις Ιδιωτική, Τρίπολη
- Στεφάνου Ι. (2001), *Η φυσιογνωμία ενός τόπου, Πανεπιστημιακές*, Εκδόσεις Ε.Μ.Π, Αθήνα
- Στεφάνου Ι., Στεφάνου Ιουλ. (1999), *Περιγραφή της εικόνας της πόλης*, Εκδόσεις Ε.Μ.Π, Αθήνα
- Τσαλικίδης Ι., (1995), *Αισθητική και Λειτουργία των Φυτών στο αστικό Τοπίο*, Εκδόσεις Ζήτη. Θεσσαλονίκη
- Χατζημιχάλης Κ., Παπαδόπουλος Α., (2005), *Συλλογή Κειμένων για το μάθημα της Πολιτιστικής Γεωγραφίας*, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα
- Αναγνωστόπουλος Κ. (2003), *Το ρέμα της Πικροδάφνης*, Διπλωματική εργασία στο ΔΠΜΣ Αρχιτεκτονική και Σχεδιασμός του Χώρου – Κατεύθυνση Β: Πολεοδομία – Χωροταξία, Αθήνα
- Αραβαντινού Α., Κοσμάκη Π. (1988), *Υπαίθριοι χώροι στην Πόλη*, Εκδόσεις Συμεών, Αθήνα.
- Αρβαντίνος Α., (1997), *Πολεοδομικός Σχεδιασμός - Για μια Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου*, Εκδόσεις Συμμετρία, Αθήνα
- Π.Μ. Δελλαδέτσιμας, (2009), *Ασφαλείς πόλεις*, Εκδόσεις Εξάντας, Αθήνα
- Δελλαδέτσιμας Π, Γιακουμή Μ, (1994), *Προδιαγραφές χώρων συγκέντρωσης του πληθυσμού σε περίπτωση σεισμού*, ΟΑΣΠ, Αθήνα
- Κοκαλάκη Χ. (2008), *«Η Συμβολή Των Ιδιωτικών Ακάλυπτων Χώρων Στη Βελτίωση Του Μικροκλίματος»*, Διπλωματική Μεταπτυχιακή Εργασία Ε.Μ.Π., Αθήνα
- Μοδινός Μ., Ευθυμιόπουλος Ηλ., *Η βιώσιμη πόλη*, Αθήνα 2000, εκδόσεις Στοχαστής
- Μπελαβίλας, Ν., & Βαταβάλη, Φ. (2009), *Οδηγός για το περιβάλλον: Πράσινο & ελεύθεροι χώροι στην πόλη*, WWF Ελλάς, Αθήνα
- Αγγελίδης Μ. (2000), *Χωρικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη*. Εκδόσεις Συμμετρία, Αθήνα.

- Smith, N. (1982), *Gentrification and Uneven Development*, Economic Geography, Vol. 58, No. 2, pp. 139-155
- Green Lines Institute for Sustainable Development, (2010), *Conference program of the 2nd International Conference on Heritage and Sustainable Development - Heritage 2010*, Edited by Green Lines Institute for Sustainable Development: Evora
- Commission of the European Communities (1998), *First Framework programme in support of Culture (2000 – 2004)*, Brussels
- Abbot, J.I.O., Thomas, D.H.L., Gardner, A.A., Neba, S.E., Khen, M.W., (2001), *Understanding the links between conservation and development in the Bamenda highlands, Cameroon*, World Development 29, pp. 1115–1136. Brechin, R.S.,
- Wilshusen, P.R., Fortwangler, L.C., West, C.P., (2002), *Beyond the square wheel: toward a more comprehensive understanding of biodiversity conservation as social and political process*, Society and Natural Resources 15, pp. 41–64.
- Brandon, K., Gorenflo, L.J., Rodrigues, A.S.L., Waller, R.W., (2005), *Reconciling biodiversity conservation, people, protected areas and agricultural suitability in Mexico*, World Development 33, pp. 1403-1418
- Apostolopoulou, E., Pantis, J.D., (2010), *Development plans versus conservation: explanation of emergent conflicts and state political handling*, Environment and Planning A 42, pp. 982-1000.
- Prato, T., Fagre, D., (2005), *National Parks and Protected Areas: Approaches for Balancing Social, Economic, and Ecological Values*, Wiley-Blackwell publications, pp. 446.
- Antony Al., *Britain's New towns: garden cities to sustainable communities*, New York 2009, εκδόσεις Routledge

Ηλεκτρονικές πηγές

- Ζέρβας Κ. (2011), Ο κοινωνικός και οικονομικός ρόλος του αστικού πρασίνου, user2011(<http://kzervas.gr/media-blog/omilies/114>) (Πρόσβαση 2/2/2016)
- <http://www.oasp.gr/>, (Πρόσβαση στις 15/1/2016)
- <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>, (εύρεση πληροφοριών 09/01/2016)
- <http://www.traveltripolis.gr/>, (εύρεση πληροφοριών 05/01/2016)
- <http://www.tripolis.gr/>, (εύρεση πληροφοριών 12/01/2016)